

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Pavol Černý

**Povinnost péče řádného hospodáře člena voleného orgánu
kapitálové obchodní společnosti**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 9. 3. 2015

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Pavol Černý

Poděkování

Děkuji své vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc. za odborné připomínky, cenné rady a podporu vypracování této práce.

Obsah

ÚVOD	2
1 HISTORIE POVINNOSTI PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE	5
2 PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE ČLENA VOLENÉHO ORGÁNU KAPITÁLOVÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	8
2.1 PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE PO REKODIFIKACI SOUKROMÉHO PRÁVA	8
2.2 POVINNÁ PÉČE	10
2.2.1 <i>Úroveň povinné péče členů volených orgánů obchodních korporací</i>	10
2.2.2 <i>Objektivní versus subjektivní standard péče</i>	13
2.2.3 <i>Povinná péče ve Velké Británii</i>	17
2.3 POVINNOST LOAJALITY	22
2.3.1 <i>Povinnost loajality členů volených orgánů kapitálových korporací</i>	22
2.3.2 <i>Povinnost loajality a zákaz konkurence</i>	25
2.3.3 <i>Povinnost mlčenlivosti</i>	28
2.3.4 <i>Povinnost loajality členů volených orgánů obchodních korporací ve Velké Británii</i>	30
2.4 PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE V KONTROLNÍCH ORGÁNECH OBCHODNÍ KORPORACE	39
2.5 DELEGACE V RÁMCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU A PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE	41
3 BUSINESS JUDGMENT RULE	44
3.1 BUSINESS JUDGMENT RULE V ČESKÉ REPUBLICCE	44
3.2 BUSINESS JUDGMENT RULE VE VELKÉ BRITÁNII.....	52
ZÁVĚR	57
SEZNAM ZKRATEK	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH ZDROJŮ	63
ABSTRAKT V ČESKÉM JAZYCE	72
ABSTRACT IN ENGLISH	73

Úvod

Téma „Povinnost péče řádného hospodáře člena voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti“ jsem si zvolil z několika důvodů.

První motivací stojící za výběrem tohoto tématu je ekonomicko-právní význam pro správu a řízení obchodních korporací. Již od starověku považovalo právo zabývající se obchodními společnostmi za potřebné regulovat, s jakou péčí její reprezentanti společnost spravují a řídí. Společníci v kapitálových obchodních společnostech mnohokrát nemají dostatečné manažerské dovednosti, nemají dostatek času nebo mají obavy z osobní odpovědnosti za škodu způsobenou vedením společnosti. Proto potřebují, aby společnost soustavně spravovali a řídili jejich kvalifikovaní reprezentanti. Pověřením volených orgánů obchodní korporace managementem však vytváří problém zmocnění mezi společníky společnosti a členy statutárního orgánu společnosti. Jelikož reprezentanti nespravují vlastní majetek, může to vést k neoptimálnímu řízení společnosti. Tento problém zmocnění se dá kromě ekonomických stimulů¹ vyřešit i zavedením povinnosti členů volených orgánů společnosti vykonávat svá práva a povinnosti s péčí řádného hospodáře. Tento právní koncept tak spolu s ekonomickými stimuly řeší riziko oportunistického chování a zabezpečuje skrze optimální management ekonomickou prosperitu obchodní korporace. Potřeba obchodních společností mít pečlivé a loajální reprezentanty nabyla na relevanci obzvláště po nedávné hospodářské krizi, která ještě zvýraznila nutnost mít efektivně fungující management.

Druhou motivací k výběru tohoto tématu diplomové práce je regulační vývoj, který povinnost jednat s péčí řádného hospodáře díky rekodifikaci soukromého práva prodělala. Novou úpravou obchodního práva zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník spolu se zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) zákonodárce nejenže zanesl do nové úpravy soudobou judikaturu rozvádějící jednotlivé části povinnosti jednat s péčí řádného

---

¹ Může se například jednat o působení trhu produktů či trhu pracovních příležitostí.

hospodáře a tak posílil právní jistotu co do obsahu této povinnosti, ale adaptoval i v zákonné úpravě zcela nové pravidlo podnikatelského úsudku, které tímto vychází vstříc potřebám managementu obchodních společností v České republice.

Mojí poslední motivací ve výběru tohoto tématu diplomové práce je již mnoho let trvající zájem o právo obchodních společností a jeho ekonomické pozadí. Tento zájem o správu a řízení obchodních korporací mě vedl i ke studiu obchodního práva na Cardiff University ve Velké Británii, kde jsem měl příležitost se seznámit s odlišným přístupem k regulaci práva obchodních společností skrze poznatky místních akademických pracovníků a bohaté zásoby akademických zdrojů. Vybráním tématu týkajícího se péče řádného hospodáře členů volených orgánů kapitálových společností mi tak poskytlo příležitost zužitkovat nabyté znalosti britského práva obchodních společností a poskytnout britský pohled nejen na samotnou péči řádného hospodáře, ale s ní souvisejícího pravidla podnikatelského úsudku. Současná právní nauka používá jako inspiraci k výkladu § 51 odst. 1 ZOK judikaturu a právní vědu ze Spojených států amerických. Ovšem zatím se nikdo v české odborné veřejnosti do hloubky nezabýval britskou alternativou k *business judgment rule*, jež může přinést čerstvé a kritické přístupy k současné úpravě onoho pravidla.

Cílem této diplomové práce je pokrýt jednotlivé části péče řádného hospodáře a souvisejícího institutu *business judgment rule*. Cílem je též poskytnout de lege ferenda úpravu určitých prvků péče řádného hospodáře a seznámit akademickou veřejnost s britským pohledem na téma péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku.

Práce je tvořena 3 kapitolami, které představují jednak historické kořeny péče řádného hospodáře, pokrytí její jednotlivé části a související pravidlo podnikatelského úsudku.

První kapitola představuje historický původ péče řádného hospodáře. Rozebírá jak římskoprávní přístup k povinnosti jednat náležitou pečlivostí, tak i rakouské prvopočátky péče řádného hospodáře ve všeobecném občanském zákoníku, jakož i ve všeobecném obchodním zákoníku.

Druhá kapitola analyzuje jednotlivé součásti péče řádného hospodáře. První podkapitola nastiňuje změny, jež přinesla nedávná rekodifikace soukromého práva. Druhá podkapitola začíná s pojednáním o úrovni povinné péče, jež je zákonem² a judikaturou Nejvyššího soudu ČR po reprezentantech obchodních společností požadována. Pokračuje s kritickým rozebráním problematiky objektivně-subjektivního hlediska, podle kterého se má posuzovat řádná péče člena voleného orgánu společnosti. Zahrnuta je i autorem navrhována *de lege ferenda* úprava. Druhá podkapitola je zakončena segmentem seznamující s povinností péče reprezentantů ve Velké Británii a z něj vyplývající doporučení pro českou úpravu. Třetí podkapitola nejdříve analyzuje povinnost jednat v zájmu společnosti a od ní odvozený zákaz konkurence a povinnost zachovávat mlčenlivost. Zakončena je analýzou britské povinnosti loajality a možné využití některých jejích principů českou doktrínou. Čtvrtá podkapitola poukazuje na možné odlišnosti institutu péče řádného hospodáře u členů dozorčí rady. Poslední podkapitola se zabývá projevením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře při delegaci obchodního vedení a potřebou následné kontroly delegovaných osob.

Třetí kapitola se soustředí na novum v obchodněprávní regulaci v podobě pravidla podnikatelského úsudku. Autor v první podkapitole nastiňuje možné důvody stojící za adaptací tohoto pravidla do nového zákona o obchodních korporacích. Rozebírá jednak judikaturu Nejvyššího soudu, která byla předchůdkyní ustanovení § 51 odst. 1 ZOK. Dále se autor zabývá samotnou podstatou *business judgment rule* za pomoci nejen české doktríny, ale i s pomocí judikatury soudů ve státě Delaware. Druhá podkapitola pro českou odbornou veřejnost nově obznamuje s britským modelem pravidla podnikatelského úsudku.

Tato diplomová práce byla vypracována za pomoci metody popisné, logické, deduktivní, induktivní a komparační.

Text práce reflektuje stav právního řádu ke dni 9.3.2015.

---

² § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník; § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

1 Historie povinnosti péče řádného hospodáře

Povinnost členů volených orgánů obchodních společností jednat s péčí řádného hospodáře, nyní upravené v novém občanském zákoníku (NOZ), není výdobytkem 20. či 21. století. Kořeny povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře sahají až do dob starověkého Říma.

S rozmachem hospodářství a jeho obchodních vztahů vznikaly v římském právu bezforemné smlouvy, označované též „*negotia bonae fidei*“. V rámci těchto smluv byly smluvní strany povinny jednat nikoli pouze tak, jak se ve smlouvě zavázali, nýbrž budou povinni jednat rovněž takovým způsobem, který může být spravedlivě a rozumně požadován vzhledem ke konkrétním okolnostem případu.³ Taková *negotia bonae fidei* jako je smlouva trhov^á, nájem, pronájem a společenská smlouva (*societas*) ukládají stranám povinnost jednat v souladu s tzv. „*diligentia*“.⁴ V případě, že by povinný jednal v rozporu s *diligentia*, jednal by nedbale (*culpa*), byl by jako důsledek povinen poskytnout náhradu škody způsobenou porušením této povinnosti.⁵ Pod pojmem *diligentia* se rozumí „*bdělost a péče, s jakou řádný občan nakládá se svým majetkem.*“⁶ Ovšem pro římskou *societas* je *diligentia* upravena poněkud specificky.

Societas, čili společenská smlouva, je instituce založená na tom, že se strany zavážou k vzájemnému plnění majetkovému nebo plnění spočívající v určité práci proto, aby společný majetek drželi, řádně ho spravovali a často i se záměrem dosáhnout podnikatelskou činností i určitý zisk.⁷ Společníci (*socii*) měli jednat vůči společnosti věrně a v její prospěch,⁸ tedy jednat vůči společnosti loajálně. Společníkům byla uložena povinnost jednat pečlivě (*diligentia*), avšak jen *diligentia quam suis rebus adibere solet*, čili společník musel věnovat společným záležitostem society takovou

---

³ Sohm, R. The Institutes of Roman Law, London : Forgotten Books, 2013, s. 286.

⁴ Tamtéž.

⁵ Op. cit., sub. 1, s. 287.

⁶ Bartošek, M. Encyklopedie římského práva, 2. přepracov. vyd. Praha : Academia, 1994, s. 94.

⁷ Sommer, O. Učebnice soukromého práva římského. II. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 71–72.

⁸ Op. cit., sub. 7, s. 74–75.

pečí, s jakou spravuje své věci.⁹ Může se tedy exkulpat, pokud prokáže, že své záležitosti spravuje se stejnou mírou pečlivosti.¹⁰

Římskoprávní standard řádné péče se později projevil skrze rakouský všeobecný občanský zákoník (ABGB) do československého obecného zákoníku občanského. Standard péče řádného hospodáře, jakožto originálně občanskoprávního konceptu se v rámci obecného občanského zákoníku různil.

Za prvé, povinnost jednat s péčí řádného hospodáře lze vyvodit z § 1297, které ustanovuje abstraktní měřítko *diligentia*, tzn. jak by se zachoval každý rozumný člověk při správě svých záležitostí.¹¹ Musíme vycházet z toho, jak by se průměrný člověk zachoval podle svých schopností při plnění své povinnosti v konkrétním případě, za konkrétních okolností.¹² Výše zmíněná *diligentia* je komplementována § 1299 o.z.o.,¹³ kde zákon přidává k měřítku obecnému měřítko individuální v podobě specifických poměrů, kterými jsou úřad, umění, živnost, řemeslo nebo dobrovolně převzaté odborné jednání.¹⁴ Třeba tedy přihlížet nejen k tomu, jak by jednal každý rozumný člověk, ale i k tomu, jak by jednal za zvláštních okolností výše vyjmenovaných.¹⁵ Například, pokud se jedná o řemeslníka, je třeba po něm požadovat takovou míru pečlivosti, jakou by v daném vynaložil průměrný řemeslník.

Za druhé, občanský zákoník obecný používá v ustanovení § 228¹⁶ speciální standard péče řádného hospodáře při správě cizího majetku poručníkem či opatrovníkem. Nepostačí zde pouhá *diligentia* daná § 1297 o.z.o., nýbrž je požadován *bonus ac diligens pater familias*, tedy jednání poctivého a pilného hospodáře.¹⁷ Rovněž

---

⁹ Sohm, R. The Institutes of Roman Law, s. 314.

¹⁰ Op. cit., sub. 7, s. 75.

¹¹ § 1297 o.z.o.: „Ale také se předpokládá, že každý, kdo má rozum, jest schopen takového stupně bedlivosti a pozornosti, jehož lze užití při obyčejných schopnostech. Kdo však při jednáních, při nichž se zkracují práva jiného, opomine tento stupeň bedlivosti nebo pozornosti, dopouští se nedopatření.“

¹² Rouček, F., Sedláček J. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 5. Praha : Codex Bohemia, 1998, s.758.

¹³ § 1299 o.z.o.: „Kdo se veřejně přiznává k nějakému úřadu, k umění, k živnosti nebo k řemeslu, anebo kdo, nejsa nucen, dobrovolně převezme jednání, jehož provedení vyžaduje zvláštní umělecké znalosti nebo neobyčejnou bedlivost, dává tím znáti, že si přičítá potřebnou bedlivost a potřebné, ne obyčejné znalosti; musí tedy odpovídati za jejich nedostatek. Věděl-li však ten, kdo mu přenechal jednání, o jeho nezkušenosti, nebo mohl-li vědět při obyčejné pozornosti, jest zároveň vinen nedopatřením.“

¹⁴ Op. cit., sub. 12, s. 770.

¹⁵ Op. cit., sub. 12, s. 770.

¹⁶ § 228 o.z.o.: „Jakmile poručník nebo opatrovník jmění převezme, nechť je spravuje s veškerou pozorností poctivého a pilného hospodáře a odpovídá za svoje zavinění.“

¹⁷ Op. cit., sub. 12, s. 989.

ustanovení § 513 o.z.o.¹⁸ expanduje požadavek pečlivost běžného rozumného člověka z ustanovení § 1297 na standard „dobrého hospodáře“, se kterou musí uživatel služebnou věc udržovat.

Na základě občanskoprávní úpravy péče řádného hospodáře v ustanovení § 1297 a § 1299 obecného občanského zákoníku byla postavena obdobná koncepce v rakouském, resp. posléze v československém, obchodním právu. Všeobecný zákoník obchodní (v.z.o.) ukládal v ustanovení § 282 zachovávat tzv. „péči řádného kupce“ tomu, kdo byl zavázán k péči jednáním, jež bylo právně kvalifikováno na jeho straně jako obchod. V ustanovení § 344 všeobecný obchodní zákoník přepokládá, že prodávatel určí způsob odeslání zboží s péčí řádného kupce. Vedle toho zákoník pracuje i s tzv. „péčí řádného obchodníka“, jež je požadována v ustanovení § 343 v.z.o. po prodávateli při uchování zboží pro kupce. Měřítka péče řádného obchodníka, resp. péče řádného kupce, je rovněž požadována po výkonných orgánech obchodních společností, resp. jeho členech, ve speciálních obchodněprávních zákonech. Konkrétně v § 25 zákona č. 58/1906, o společnostech s ručením omezeným zákonodárce uložil jednatelemi povinnost spravovat společnost s péčí řádného obchodníka. Podle ustanovení § 49 odst. 4 akciového regulativu členové představenstva sestavují účetní uzávěrku za dodržování zákonných předpisů a s pečlivostí řádného kupce. Tento zákon navíc zavedl v ustanovení § 35¹⁹ pro členy představenstva akciové společnosti zákaz konkurenčního jednání, který v té době ještě nebyl integrální součástí péče řádného hospodáře. Specifickou úpravu standardu péče řádného hospodáře upravoval v ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 239/1924 Sb. z. a n. o vkladních knížkách (listech), akciových bankách a o revisi bankovních ústavů. Členové představenstva akciové banky byli povinni spravovat jmění banky a

---

¹⁸ § 513 o.z.o.: „*Poživatel jest povinen, aby jako dobrý hospodář udržoval služebnou věc v tom stavu, v jakém ji převzal, a z výnosu opatroval služebnou věc v tom stavu, v jakém ji převzal, a z výnosu opatroval opravy, doplňky a obnovy. Zmenší-li se před pouhým řádným užíváním bez poživatelovy viny hodnota služebné věci; není za to odpověden.*“

¹⁹ § 35 akciového regulativu zní: „*Ve stanovách budiž určeno, že členové představenstva bez souhlasu společnosti nesmějí započítí provozovati podnik stejného druhu se společenským podnikem na vlastní nebo cizí účet nebo vstoupiti do podniku stejného druhu jako osobně ručící společníci nebo převzítí funkce členů představenstva, dozorčí nebo ředitelské rady při jiné akciové společnosti stejného druhu, při čemž budiž ve stanovách také ustanoveno, který orgán společnosti (představenstvo, ředitelská rada, dozorčí rada, valná hromada) jest povolán udíleti tento souhlas.*“

provozovat její obchody s péčí řádného kupce a zachovávat mlčenlivost o všech okolnostech, o nichž se dozvěděli při výkonu úřadu.²⁰

2 Péče řádného hospodáře člena voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti

2.1 Péče řádného hospodáře po rekodifikaci soukromého práva

Rekodifikace soukromého práva významně změnila poměry v českém právním řádu, kdy od 1.1.2014 vstoupil v účinnost nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a další zákony. Konkrétně zasáhla i správu a řízení obchodních korporací a jeden z jejich hlavních institutů a to povinnost péče řádného hospodáře. Před účinností nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích upravoval povinnost péče řádného hospodáře pouze pro obchodní korporace výlučně zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník v § 194 odst. 5 a v § 135 odst. 2, kdy zákon pouze stanovil, že statutární orgán společnosti s ručením omezeným či akciové společnosti má jednat s péčí řádného hospodáře a dále nespécifikoval, co se skrývá pod tímto pojmem. Ovšem po rekodifikaci soukromého práva upravuje nový občanský zákoník v § 159 odst. 1 obecně povinnost jednat s péčí řádného hospodáře pro členy volených orgánů právnických osob a na toto ustanovení navazující speciální ustanovení pro členy orgánů obchodních korporací v § 51 až § 53 zákona o obchodních korporacích. „Nová úprava“²¹ povinnosti péče řádného hospodáře se oproti „staré úpravě“²² neuspokojila s pouhým stanovením, že tuto povinnost statutární orgány obchodních společností mají, nýbrž vymezuje výčtem prvků, které péči řádného hospodáře tvoří. Kodifikuje tak mnohaletý vývoj judikatury a nauky a představuje i nové prvky související s touto povinností.

Nový občanský zákoník v § 159 odst. 1 ukládá členům volených orgánů právnických osob, aby vykonávali svojí funkci „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými

---

²⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 239/1924 Sb. z. a n.

²¹ § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; § 51 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

²² § 194 odst. 5, § 135 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

znalostmi a pečlivostí“. Zákonodárce tak vyčlenil dvě fiduciární povinnosti, povinnost náležitě péče (*duty of care*) a povinnost loajality (*duty of loyalty*), jejichž kumulativním splněním je uspokojen standard kvality rozhodování členů volených orgánů právnických osob, resp. obchodních kapitálových korporací. Tyto fiduciární povinnosti jsou sice novum v zákonné úpravě, ačkoliv judikatura²³ a právní věda²⁴ týkající se zrušeného obchodního zákoníku již obě složky péče řádného hospodáře velmi dobře zná. Výše zmíněné zákonné ustanovení dále stanoví vyvratitelnou domněnku: „*Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.*“²⁵

Souhlasím se Svejkovským,²⁶ který označuje tuto vyvratitelnou domněnku resp. presumpci zavinění za nástroj preventivního charakteru, který pro všechny osoby přijímající funkci člena voleného orgánu stanoví odpovědnost za její výkon.

Speciální úprava pro obchodní korporace v § 51 odst. 1 ZOK přináší pravidlo podnikatelského úsudku (*business judgment rule*): „*Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.*“. Poskytuje bezpečný přístav (*safe harbour*)²⁷ pro členy statutárních orgánů, jinak zatížených striktním standardem povinnosti péče řádného hospodáře, aby měli nezbytnou volnost v rozhodování pro úspěch společnosti na trhu. Lasák²⁸ tvrdí, že ustanovením o pravidlu podnikatelského úsudku zákonodárce modifikuje kvalitativní prvky péče řádného hospodáře speciálně pro členy volených orgánů obchodních korporací. S touto

²³ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.3.2008 sp.zn. 5 Tdo 1412/2007 ohledně standardu povinné péče a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.2.2009, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008 ohledně povinnosti loajality statutárního orgánu obchodní společnosti.

²⁴ Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, Právní rádce, 2007, č. 3, s. 4 a násl.; Štenglová, I. a kol. Obchodní zákoník, 13. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 719-720.

²⁵ § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁶ Svejkovský a kol. Právnické osoby v novém občanském zákoníku, 1. vyd., Praha : C. H. Beck, 2013, s. 96.

²⁷ Du Plessis, J. J. Open Sea or Safe Harbour? American, Australian and South African Business Judgment Rule Compared: Part 2, Company Lawyer, 2011, č. 32(12), s. 380.

²⁸ Lasák, J. in Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář II. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014 s. 440-441.

interpretací zákona nemohu souhlasit. Pravidlo podnikatelského úsudku bylo adaptováno do českého práva obchodních společností na základě inspirace americkým modelem *business judgment rule*, kde judikatura²⁹ pracuje s tímto pravidlem jako se souborem kritérií, na základě kterých soud může přezkoumávat podnikatelská rozhodnutí. Jedná se tedy o rozsah soudního přezkumu, nikoliv o úpravu obsahu povinnosti reprezentanta společnosti vykonávat svá práva a povinnosti s péčí řádného hospodáře. Podrobněji se zabývám *business judgment rule* v kapitole 3.

2.2 Povinná péče

2.2.1 Úroveň povinné péče členů volených orgánů obchodních korporací

Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře stanovuje kvalitativní požadavky na úroveň péče, se kterou jedná člen voleného orgánu obchodní korporace ve všech záležitostech dané korporace. Nový občanský zákoník spolu se zákonem o obchodních korporacích kodifikuje jako nezbytné pilíře péče řádného hospodáře dvě fiduciární povinnosti a to povinnost loajality spolu s povinností jednat s potřebnými znalostmi a pečlivostí³⁰, tj. s náležitou péčí.

Úroveň péče nám podrobněji stanovuje ve své judikatuře Nejvyšší soud ČR, který vyžaduje od člena statutárního orgánu obchodní společnosti, aby svojí funkci vykonával „*odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek*“.³¹ Trestní senát dále rozvádí tento princip, kdy tvrdí, že člen statutárního orgánu má nejen předcházet škodě na majetku společnosti, ale také aby byl majetek korporace neustále v nejvyšší možné míře zhodnocován a expandován.³² Nejvyšší soud dále judikuje, že zákon od člena voleného orgánu korporace vyžaduje určitou úroveň znalostí, které jsou potřebné k řádné správě a řízení společnosti. Není nutné, aby správce společnosti měl vědomosti odborníka: „*jednání statutárního orgánu či člena statutárního orgánu (...) nevyžaduje, aby byl vybaven všemi odbornými*

²⁹ Moran v. Household International, 490 A.2d 1059, 1076 (Del. Ch. 1985).

³⁰ § 159 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; § 51 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.3.2008 sp.zn. 5 Tdo 1412/2007.

³² Stejně v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 10. 2006, sp.zn. 5 Tdo 1224/2006.

znalostmi, které souvisejí s uvedenou funkcí (...), ale k jeho odpovědnosti postačí základní znalosti rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení.“³³ Musí být ovšem schopen rozeznat, kdy on sám již kvalitativně nestačí vykonávat funkci jako řádný hospodář a kdy má obstarat pomoc odborníka s nezbytnými odbornými dovednostmi.³⁴ Pokud ovšem člen statutárního orgánu odborné znalosti, schopnosti a dovednosti má, je povinen je využívat, jinak by byl odpovědný za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.³⁵

Souhlasím s Dědičem, který tvrdí, že odbornost, jež je součástí péče řádného hospodáře, implikuje odbornost nižší než odbornost specialistovu.³⁶ Opak by znamenal příliš přísný filtr pro možné kandidáty na členy volených orgánů korporací. Ovšem, jak tvrdí i Bejček,³⁷ jistá míra odbornosti je nutná k tomu, aby mohli správci společnosti porozumět posudkům odborníků, jinak by tito správci společnosti pouze slepě důvěřovali posudkům externích odborníků a nedával najevo své vlastní názory. Podle Dědiče³⁸ by ovšem člen statutárního orgánu měl mít manažerské schopnosti a vědomosti, které by si měl neustále obohacovat o nové poznatky z oboru *corporate governance*, aplikovat je při správě a řízení korporace a činit informované rozhodnutí. Požadavek být odborníkem na správu a řízení obchodních společností se nedá dle mého názoru aplikovat obecně na všechny existující korporace, neboť obzvlášť malé korporace mají taková specifika, že by požadavek být odborníkem v *corporate governance* nedával smysl.³⁹ Za optimální bych spíše považoval Čechovu myšlenku, že by člen voleného orgánu korporace měl vědět, jak vybrat vhodné podřízené, dále je koordinovat a následně kontrolovat⁴⁰, protože takto bychom se vyvarovali striktnímu požadavku být odborníkem v managementu, které na své odbornosti neustále pracuje. Dědičův přísnější požadavek na odbornost v řízení korporace bych ponechal pouze pro

---

³³ Op. cit. sub. 31.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Cdo 1662/2006.

³⁶ Eliáš, K. a kol. Obchodní zákoník, Praktické poznámkové vydání, Praha : Linde, 2004, s. 429.

³⁷ Bejček, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností, Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 614 – 615.

³⁸ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. Praha : POLYGON, 2002, s. 2417. Podobně také Petr Čech, op. cit. sub. 24, s. 5 – 6.

³⁹ Podobně Krtoušová, L. Péče řádného hospodáře: odpovídá britskému konceptu duty of care, skilil and dilligence, Obchodněprávní revue, 2013, č. 10, s. 282.

⁴⁰ Čech, Op. cit. sub. 24, s. 5 – 6.

větší korporace, kde to specifika vyžadují pro velikost a komplexnost nutných úkonů, které je nutno v rámci korporace činit.

Ztotožňuji se tedy se závěrem Havla,⁴¹ že odborná péče netvoří integrální součást péče řádného hospodáře, pokud se korporace s členem statutárního orgánu nedohodne jinak.

Judikatura Nejvyššího soudu ČR, požadující po členovi voleného orgánu společnosti starat se o majetek společnosti jako by šlo o jeho vlastní, má jistý nedostatek v tom, že vlastník může se svým majetkem nakládat jakkoli, dokonce ho může zničit⁴² a každý vlastník se může starat ke svému majetku úplně jinak. Jeden ho může zanedbávat, druhý může být příliš opatrný s jeho rozšiřováním, resp. zvyšováním hodnoty a třetí jej může až příliš hazardně spravovat s vysokým nebezpečím jeho ztráty. Správce korporace však takovouto autonomií při správě společnosti a jejího majetku nemá a ani mít nemůže. Právní nauka⁴³ akcentuje spíše obezřetného a pečlivého správce společnosti, avšak nedostatečně zdůrazňuje druhý nezbytný aspekt, kterým ochota podstoupit kalkulovaný risk. Nelze však zcela souhlasit s Čechovým modelem, který skloubí oba nutné aspekty péče: „*odpovídající vzor bude nutné (vzhledem k apriornímu podnikatelskému charakteru obchodních společností) hledat spíše v dostatečně zdatném obchodníkovi, resp. podnikateli. Ideál leží zhruba na půli cesty mezi starostlivým, leč poněkud úzkoprsým „správcem“ a odvážným a kreativním dobrodruhem s novátorskými nápady, které mění svět. Příliš výkyv na tu či onu stranu pomyslného charakterového spektra se jeví jako nežádoucí.*“⁴⁴ Uznávám, že člen statutárního orgánu obchodní kapitálové korporace nemůže být značně zdrženlivý. Taková kvalita péče je s přihlédnutím k funkci daného orgánu spíše vhodná pro člena dozorčí rady. Není však realistické považovat za vhodný požadavek na řádnou péči reprezentanta střed mezi značnou zdrženlivostí a vysokou rizikovostí. Takový požadavek by byl nejen obtížně aplikovatelný, neboť soud vzhledem k pravidlu podnikatelského úsudku nemá

---

⁴¹ Havel, B. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací, Praha : C. H. Beck, 2013, s. 155.

⁴² Op. cit. sub 31.

⁴³ Eliáš, K. a kol. Obchodní zákoník, Praktické poznámkové vydání, Praha : Linde, 2004, s. 429; Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.

⁴⁴ Čech, Op. cit. sub. 24, s. 5. Podobný názor má i Eliáš: „*pečlivost výkonu, s níž je nutné vyvarovat se zbytečného nebo neodpovědné riskování, ale stejně tak i přehnané úzkosti.*“ in Eliáš, K. a kol. Kurz obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva, 6. vyd., Praha : C. H. Beck, 2010, s. 305.

nahrazovat podnikatelský úsudek člena voleného orgánu společnosti úsudkem soudu.⁴⁵ Je ovšem nevhodný i pro potřeby trhu s reprezentanty obchodních korporací. Věřím, že trh od členů statutárních orgánů očekává, aby podstupovali riziko při využívání obchodních příležitostí, kdy nemohou čekat, až dostanou všechny informace a všechny možné analýzy rizik. Musí na používat svých dovedností, na základě kterých byla daná osoba zvolena do funkce člena statutárního orgánu, aby vyhodnotila, kdy vzhledem k výhodnosti postačují informace k využití dané příležitosti.

2.2.2 Objektivní versus subjektivní standard péče

Abychom mohli zhodnotit, zda partikulární člen voleného orgánu obchodní korporace jednal s požadovanou úrovní náležité péče, potřebujeme aplikovat určitý standard, resp. test. Napříč právními řády se vyskytuje buď objektivní test, subjektivní test nebo jejich kombinace. V českém právním řádu se již před kodifikací soukromého práva aplikovala varianta poslední, tedy test objektivní, avšak přihlížející k subjektivním prvkům.

Nová právní úprava v § 52 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ustanovuje objektivní požadavek, aby člen statutárního orgánu obchodní společnosti vynaložil takovou péči, jakou by vynaložila rozumně pečlivá osoba v obdobném orgánu obchodní korporace: „*se vždy přihlédně k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace.*“⁴⁶ Subjektivní část testu požadované úrovně péče stanoví, že pokud má člen statutárního orgánu obchodní korporace určité odborné znalosti, vědomosti či dovednosti, je povinen je při výkonu funkce používat, jinak bude odpovědný za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.⁴⁷

---

⁴⁵ Sinclair Oil Corp. V. Levien, 280 A.2d 717, 720 (Del. 1971); Grobow v. Perot, 526 A.2d 914, 921 (Del. Ch. 1987).

⁴⁶ Obdobně objektivní test náležité péče byl judikován v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007 či podobně i v sp. zn. 5 Tdo 1224/2006, kdy trestní senát požadoval: „*taková péče nepochybně zahrnuje péči o majetek akciové společnosti nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná.*“

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1662/2006.

Pokud chceme porovnat intenzitu péče projevené správcem obchodní korporace s objektivním měřítkem „rozumně pečlivé osoby“, musíme nejdříve porozumět významu tohoto právního institutu. Zákon⁴⁸ nám sice nedefinuje tento pojem, ale můžeme i tak dojít k závěru, že se nebude přihlížet k tomu, jaká úroveň péče je příznačná pro konkrétního člena statutárního orgánu obchodní korporace, jehož péče se posuzuje.⁴⁹ To, co může mít jedna osoba za jednání rozumné a pečlivé, může mít druhá osoba za jednání nerozumné nebo příliš pečlivé. Podle Havla⁵⁰ se jedná o osobu vykonávající funkci člena obchodní korporace s pečlivostí průměrnou resp. běžnou pro ty, kdo v takové situaci vykonávají správu cizího majetku. S interpretací „rozumně pečlivé osoby“ nám, věřím, pomůže britský zákon o obchodních korporacích Companies Act 2006, který aplikuje na členy statutárního orgánu korporace kombinovaný objektivně subjektivní test za použití hlediska rozumně pečlivé osoby, kterým se rozumí: „(taková) rozumně pečlivá osoba mající všeobecné znalosti, dovednosti a zkušenosti, jež mohou být rozumně očekávány od osoby vykonávající ty samé funkce, které vykonává ten daný člen statutárního orgánu ve vztahu ke společnosti“.⁵¹ Naplnění tohoto standardu, který nám zákonodárce ponechal poněkud vágní, bude nutné usuzovat vždy ad hoc: „ačkoliv je náležitá péče průměrem, jejich obsah se bude odvíjet od reálné situace, kde má být aplikována“.⁵² Důvodem bude odlišnost rozumně pečlivého standardu u člena statutárního orgánu korporace zaměřenou na výrobu a toho, který vykonává funkci v korporaci specializující se na poskytování služeb.

Objektivní test, požadující po reprezentantovi obchodní korporace jednat s takovou péčí, s jakou by v obdobné funkci jednala rozumně pečlivá osoba, ustanovuje minimální úroveň nutnou k naplnění standardu jednání s péčí řádného hospodáře⁵³ Ovšem uspokojením standardu rozumně pečlivé osoby se rozumí jednání s péčí řádného hospodáře pouze pokud člen voleného orgánu obchodní korporace nemá odborné znalosti či dovednosti, jinak by jejich nevyužíváním při výkonu funkce byl odpovědný

---

⁴⁸ § 52 odst. 1 zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

⁴⁹ Hámorská, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci, Obchodněprávní revue, 2012, č. 9, s. 250.

⁵⁰ Havel, Op. cit. sub. 41, s. 160.

⁵¹ s.174(2)(a) Companies Act 2006.

⁵² Op. cit. sub. 41 s. 160.

⁵³ Hannigan, B. Company Law, 3. vyd., Oxford : Oxford University Press, 2012, s. 206.

za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.⁵⁴ Může tedy tato minimální objektivní úroveň náležité péče být vzhledem k jeho osobním atributům zvýšena, nikoliv však snížena, pokud má správce korporace například odborné znalosti z práva, účetnictví či marketingu.⁵⁵

Jak jsem již v úvodu nastínil, neexistuje pouze objektivní test jako možný standard náležité péče. Mohli bychom rovněž mít čistě subjektivní test, kdy bychom přihlíželi pouze k vědomostem, dovednostem a zkušenostem, které konkrétní člen statutárního orgánu korporace má. Subjektivní test úrovně péče řádného hospodáře byl například součástí platné britské právní úpravy až do roku 1993, kdy bylo vydáno Sněmovnou lordů přelomové rozhodnutí ve věci *Re D'Jan of London Ltd*, které posunulo testovací kritérium od subjektivního k objektivnímu. Původní dlouhodobě platný subjektivní standard péče byl judikován Sněmovnou lordů v případě *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd.*, kde Romer J ve svém rozhodnutí uvedl: „*člen statutárního orgánu obchodní korporace není povinen projevit během výkonu jeho povinností vyšší úroveň dovedností než mohou být rozumně očekávány od osoby s jeho vědomostmi a zkušenostmi.*”⁵⁶ Dále je subjektivní standard aplikován na statutární orgány osobních společností v německém či rakouském právním řádě, kde je od členů statutárního orgánu očekávána jen taková úroveň péče, s níž spravuje vlastní záležitosti.⁵⁷

Objektivní standard náležité péče, jak tvrdí Čech,⁵⁸ „*glorifikuje průměrnost*“, zamezuje na jedné straně takové vedení obchodní korporace, které by bylo příliš odvážné a na druhé straně eliminuje takové vedení, které by bylo příliš opatrné a pouze by znamenalo udržování korporace ve statusu quo. Věřím, že tento standard minima nutné péče, který nám přináší požadavek péče rozumně pečlivého reprezentanta společnosti, je jistě užitečný pro právní systémy, kde je vysoce rozvinutý kapitálový trh, kde je tedy vyšší procento velkých kapitálových obchodních korporací s roztroušenou vlastnickou strukturou a to z toho důvodu, že v takto roztroušené vlastnické struktuře je

---

⁵⁴ Hicks, A. Directors' liability for management errors, *Law Quarterly Review*, 1994, č. 110(Jul), s. 392.

⁵⁵ Op. cit. sub. 53.

⁵⁶ Vlastní překlad autora.

⁵⁷ Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, s. 4.

⁵⁸ Čech, op. cit. sub. 24, s. 5.

těžší dosáhnout efektivní většiny pro zvolení členů volených orgánů obchodní korporace a tudíž je i obtížnější na ně mít vliv. Nebylo by to tedy zcela optimální řešení, kdyby právní systém bral v potaz pouze osobní schopnosti konkrétních členů statutárních orgánů, protože taková úprava by nutila fragmentovanou valnou hromadu se shodnout na konkrétních vlastnostech kandidáta na funkci reprezentanta korporace, tedy nastavit úroveň péče, požadované společníky pro výkon jejich funkce, což by bylo buď nemožné či alespoň velmi zdlouhavé. Následně by bylo v tomto scénáriu vysoce problematické takového člena odvolat a tedy by zde nebyla hrozba odvolání jako deterrent vůči nekvalitnímu řízení společnosti. V českém kontextu ale nemáme tak dostatečně rozvinutý trh, kde by existoval dostatek větších korporací, tedy korporací s vysoce fragmentovanou vlastnickou strukturou, abychom mohli zdůvodnit objektivní test náležité péče. Podle mého pozorování zde máme spíše obchodní korporace, jejichž společníci často disponují s rozhodujícími podíly, mající tedy silnou pozici jednak k vytvoření efektivní většiny ke zvolení přesně takového správce společnosti, jakého si představují jako optimálního a také k následnému ovlivňování výkonu funkce člena statutárního orgánu skrze deterrent hrozbou odvolání z funkce. Usuzuji, že by měl dát zákonodárce prostor vlastníkům korporací projevit volně svojí vůli a zvolit si takového manažera, kterého potřebují, ať už to je manažer, který riskuje a agresivně směřuje k expanzi a optimalizaci společnosti, nebo či je to konzervativní správce, který má pouze udržovat status quo. Dovoluji si nesouhlasit s Bejčkem,⁵⁹ že subjektivní standard náležité péče je v rozporu s účelem resp. smyslem obchodních společností. Domnívám se, že základní zásadou pro volbu osudu společnosti by měla být autonomie vůle společníka. Mají nést odpovědnost za své volby a přijmout realitu tržní ekonomiky, kde je podnikatelská činnost často riziková. Navíc akcionáři mohou vztyčit mantinely jednání člena voleného orgánu korporace pomocí smlouvy o výkonu funkce, kde si společníci mohou určit takovou kvalitu péče, která plně vyhovuje specifickým potřebám dané společnosti.

Usuzuji tedy, že by měla být podpořena autonomie vůle společníků v tom, jak budou zacházet se svou společností. Striktní požadavky na úroveň péče reprezentanta, jež přináší objektivní standard péče, by dle mého názoru odrazoval potencionální talentované manažery do pozic ve volených orgánech obchodních společností. Tento

---

⁵⁹ Bejček, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností, Právní rozhledy, s. 617.

problém však relativně řeší nově zavedené pravidlo podnikatelského úsudku.⁶⁰ Jako podmínku zavedení čistě subjektivního testu náležité péče bych však požadoval možnost minoritních společníků snadno prodat svůj podíl ve společnosti a ochránit se tak před sub-optimální volbou úrovně náležité péče reprezentanta většinou společníků, kdy by jeho podíl v korporaci mohl být potenciálně poškozen.

2.2.3 Povinná péče ve Velké Británii

Ve Velké Británii jsou členové statutárního orgánu kapitálové korporace rovněž vázáni povinností vykonávat správu a řízení společnosti s náležitou péčí (*duty of skill, care and diligence*). Oproti české úpravě je však ve Spojeném Království povinnost loajality chápána jako samostatná povinnost, nikoli jako součást péče řádného hospodáře, protože britské *common law* rozlišuje fiduciární povinnosti založené na principu loajality a právě povinnosti náležité péče.⁶¹

V současné době už upravuje *duty of skill, care and diligence* Companies Act 2006 v ustanovení s. 174: (1) Člen statutárního orgánu společnosti je povinen vykonávat svojí funkci s rozumnou péčí, dovednostmi/odborností a pečlivostí (2) Toto znamená takovou péčí, zkušenosti/dovednosti a pečlivost, kterou by uplatňovala/vykonávala rozumně pečlivá osoba s (a) všeobecnými znalostmi, dovednostmi/odborností a zkušenostmi, jež by mohli být rozumně očekávány od osoby vykonávající funkce vykonávané členem statutárního orgánu vůči společnosti, a (b) všeobecnými znalostmi, dovednostmi/ odborností, jež člen statutárního orgánu má. Jedná se o objektivně subjektivní test péče. Nastavuje minimální objektivní standard rozumně pečlivé osoby, kdy tento standard může být zvýšen, nikoliv snížen, a to vzhledem ke konkrétním vlastnostem toho daného člena představenstva či jednatele.⁶²

---

⁶⁰ § 51 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁶¹ V této jurisdikci se pro účely práva obchodních společností právě rozlišují fiduciární povinnosti a právě povinnost náležité péče. Companies Act 2006 v s. 178(2) nám jasně odděluje povinnost péče od fiduciárních povinností. Navíc Lord Millet v *Bristol & West Building Society v Mothew* judikoval, že podstatou fiduciárních povinností je loajalita a příčinou porušení fiduciární povinnosti je primárně neloajalita, takže pouhá nekompetentnost, což bývá příčina porušení povinnosti náležité péče, nestačí na porušení fiduciárních povinností.

⁶² Hannigan, B. *Company Law*, 3rd Edition, Oxford : Oxford University Press, 2012, s. 206.

Abychom se mohli orientovat a plně chápat britskou povinnost náležitě péče a jeho objektivně subjektivního testu, musíme se nejprve seznámit s korespondujícími *common law* pravidly mající původ judikatury anglických soudů.⁶³ Klíčovým počátečním rozhodnutím je *Re Brazilian Rubber Plantations & Estates Ltd* z roku 1911, kde se jednalo o společnost, která od třetí osoby zakoupila analýzu plantáží a dalších nemovitostí, která byla zahrnuta do prospektu jako obchodní cíl společnosti. Později se ukázalo, že tato analýza byla hrubě nepravdivá v tom, že nadhodnocovala rozsah majetku, kterého se týkala. Zároveň byli do statutárního orgánu jmenováni osoby nevhodné pro samotnou správu a řízení společnosti, nemající ponětí o chodu obchodní společnosti, kteří se na analýzu slepě spolehli bez jakéhokoliv prověření její pravdivosti. Soudce Neville rozhodl, že členové statutárního orgánu nebyli shledáni vinnými za nedbalost, ale pouze za nedostatek řádného podnikatelského úsudku. Judikoval, že daní členové statutárního orgánu měli konat pouze s takovou péčí, jaká může být konkrétně od nich rozumně očekávána s přihlédnutím k vědomostem a zkušenostem, které měli.⁶⁴ Neville dále pokračoval s tvrzením, že od člena statutárního orgánu se neočekávají žádné speciální znalosti a dovednosti, avšak pokud takové znalosti a dovednosti má, musí jich při správě a řízení společnosti plně využít. Na přelomu 19. a 20. století soudy v Anglii neměli vysoké nároky na pečlivost reprezentantů korporací. Lord Hatherley vyslovil názor, že je to pouze její neštěstí, pokud společnost jmenovala nekompetentní členy statutárního orgánu, nehledě na to, jak absurdní bylo jejich jednání.⁶⁵ Tyto tendence pokračovaly až do druhé poloviny 20. století, protože byli i podporováni odmítavým postojem k zasahování do manažerského rozhodování obchodních společností.⁶⁶ *Romer J v Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd. (1925)* potvrdil subjektivní test vyslovený Nevillem v *Re Brazilian Rubber Plantations & Estates Ltd*. Pro určení úrovně odbornosti/dovednosti je třeba použít subjektivní test bez požadavku minimálního rozumného rozsahu dovedností I tak znamenal *Romerův* judikát posun v tom, že oproti předchozímu případu sice nemůže

---

⁶³ s. 170 *Companies Act 2006*; „bude se přihlížet k odpovídajícím *common law* pravidlům a principům ekvity při interpretování a aplikování obecných povinností.“

⁶⁴ Neville J tímto přijal jako ten správný test pro posuzování náležitě péče obdobný subjektivní test z případu *Overend Gurney & Co. v Gibbs* z roku 1872, kde Lord Hatherley judikoval test pro správce svěřeneckých fondů následovně: „*Otázkou je, zda reprezentanti společnosti si byli vědomí faktů takového charakteru, tak jasných a zřejmých, že žádný běžný člověk s běžnou úrovní rozumnosti, jednající svým vlastním jménem, že by uzavřeli takovou transakci, kterou skutečně uzavřeli.*“

⁶⁵ *Turnquand v Marshall* (1869) 4 Ch. App. 366.

⁶⁶ *Shuttleworth v Cox Brothers and Co. (Maidenhead) Ltd. (1927)* 2 KB 9, s. 23.

být absolutně neznalý podstaty podnikání při spravování dané společnosti, ale také negarantuje, že má dovednosti odborníka na předmět podnikání jeho korporace. Tento subjektivní standard s názorem, že je to věcí společnosti, že si zvolila nekompetentní reprezentanty společnosti a má tak nést následky svých nerozumných rozhodnutí, nemohl dlouho reprezentovat platné právo. Sociální postoje se začaly měnit k nepoznání. Přeměna trhu ve více soutěživý a mezinárodní povaha obchodu přinutila společnost požadovat profesionalitu od svých často velmi dobře placených reprezentantů, jakož i vyšší úroveň pečlivosti. Už bylo neudržitelné tvrdit, že mají akcionáři nést následky za svojí nerozumnou volbu amatérů do řad členů statutárních orgánů. Nyní už se totiž často stává, že nejen akcionáři, ale i věřitelé společnosti jsou ti, kteří trpí následky sub-optimální volby reprezentanta.

Až začátkem 90. let se anglické právo obchodních společností dočkalo moderního objektivně subjektivního testu díky Lordu Hoffmanovi ve dvou po sobě jdoucích rozhodnutích. Prvním byl rozsudek v případě Norman v Theodore Goddard (1992), kde Lord Hoffman navrhl s odkazem na ustanovení s. 214(4) Insolvency Act 1986 objektivní požadavek, že člen statutárního orgánu musí mít takovou dovednost, která může být rozumně očekávána od někoho vykonávajícího dané povinnosti. Dále tento požadavek rozvedl, že reprezentant spravující majetek společnosti musí mít rozumnou odbornost v správě majetku, nikoliv v off-shorových daňových únicích. Tento objektivní požadavek je doplněn subjektivním požadavkem, který požaduje, aby se přihlédlo též k vědomostem, odbornosti a zkušenostem, které člen statutárního orgánu skutečně měl.

Druhým bylo rozhodnutí v Re D'Jan of London Ltd (1994), kde Lord Hoffman rovněž nastolil hybridní objektivně subjektivní standard požadované péče. Pojišťovací makléř, který dlouhodobě pracoval pro člena statutárního orgánu pana D'Jan, vyplnil nepravdivé odpovědi na pojistné návrhy, které pan D'Jan následně podepsal aniž by si přečetl, co podepisuje. Lord Hoffman sice připouští, že od reprezentanta společnosti se nemůže spravedlivě očekávat, že bude pečlivě číst složitý 60 stránkový dokument před tím, než ho podepíše. Avšak dané pojistné návrhy byly dostatečně krátké a jednoduché, aby je četl sám a rozuměl jim. Navíc byl právě on nejvíce kvalifikován k tomu, aby sám četl a vyplnil odpovědi do toho pojistného návrhu. Podpisem přijal odpovědnost za obsah návrhu a tak později, až nastala společnosti škoda, pojišťovna odmítla škodu

uhradit z důvodu nepravdivých odpovědí na otázky uvedené v podepsaném pojistném návrhu. Lord Hoffman přijal jako platný standard péče ten, který je uveden v ustanovení s. 214(4) Insolvency Act 1986, tedy test s objektivní a subjektivní částí, jaký byl později adoptován v Companies Act 2006 s. 174.⁶⁷ Usoudil, že pan D'Jan podpisem pojistného dokumentu nejednal s rozumnou pečlivostí, čímž porušil povinnost péče.

Na přelomu 20. a 21. století nastala potřeba kodifikovat britské právo obchodních společností. Rekodifikační komise mimo jiné řešila, pro standard standard povinnosti náležité péče se rozhodnout. Zvažoval se jednak čistě subjektivní standard, čistě objektivní standard a objektivně subjektivní standard. Komise se nakonec rozhodla pro duální objektivně subjektivní standard.⁶⁸ Považovali za vhodné, aby všichni členové obchodních společností byli podrobeni obecnému standardu péče.⁶⁹ Reprezentant společnosti by tak neměl být schopen spoléhat na svůj vlastní nedostatek znalostí či zkušeností, aby unikl odpovědnosti. Na druhou stranu členové statutárního orgánu, kteří mají znalosti či zkušenosti profesionála, by měli být povinni je při správě a řízení korporace využívat.

Abychom ovšem mohli podle ustanovení s. 174 CA 2006 posoudit, zda měl v konkrétním případě člen statutárního orgánu povinnost jednat s náležitou péčí, musíme přihlédnout jednak k roli reprezentanta při správě společnosti, jak je společnost organizována⁷⁰ a také ke zkušenostem či dovednostem, na základě kterých byl zvolen do funkce⁷¹ Pokud se jedná o exekutivního člena statutárního orgánu, jeho jednání se bude posuzovat podle takového jednání, které bychom mohli očekávat od rozumně pečlivé osoby vykonávající povinnosti jako exekutivní člen statutárního orgánu v dané společnosti.⁷²

Zatímco zákon ustanovuje požadovaný standard náležité péče, tak judikatura anglických soudů nám určí obsah povinnosti jednat s náležitou péčí.⁷³ Obsah tvoří

---

⁶⁸ Law Commission and Scottish Law Commission, *Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a statement of duties* (Law Com. No. 261), 1999, London : Stationery Office, s.48-49.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Secretary of State for Trade and Industry v Baker (Re Barings) (No. 5) [1999] 1 B.C.L.C. 433, s. 484.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Op. cit., sub. 70.

⁷³ Op. cit., sub. 61, s. 211.

jednak povinnost obstarávat si informace o činnosti společnosti a také povinnost dohledu, resp. kontroly. Hlavní autoritou je rozhodnutí Jonathana Parker J v *Re Barings plc* (No. 5).⁷⁴ V tomto případě seniorní reprezentanti společnosti byli shledáni nezpůsobilými funkce a diskvalifikováni kvůli jejich selhání dohlížet na činnost investičního makléře, jehož nepovolené obchodování na trhu způsobilo jeho společnosti značné ztráty a její následný kolaps. Soudce Parker J vyslovil povinnost správce společnosti si soustavně obstarávat a udržovat znalosti a dostatečný přehled o podnikání společnosti, aby mohli plnit své povinnosti.⁷⁵ Ve stejném rozhodnutí položil i základy povinnost reprezentanta korporace dohlížet na plnění delegovaných povinností.⁷⁶ Nikdo od něj nemůže očekávat, že bude neustále sledovat pověřené vedoucí pracovníky společnosti nebo prověřovat výpočty auditorů, neboť takto bez důvěry v pověřené osoby nemohla společnost efektivně fungovat.⁷⁷ Pokud tudíž neexistují důvodná podezření, člen statutárního orgánu je oprávněn se spolehnout na pověřenou osobu, že bude poctivě vykonávat své povinnosti.⁷⁸ Reprezentanti společnosti jsou tedy oprávnění delegovat určité funkce a důvěřovat jim při jejich vykonávání,⁷⁹ tím však nejsou zbaveni odpovědnosti, neboť mají povinnost supervize nad vykonáváním delegované působnosti.⁸⁰

Zastávám sice názor Lorda Hatherleyho z rozhodnutí ve věci *Turquand v Marshall*,⁸¹ že akcionáři mají nést plnou odpovědnost za svojí volbu členů statutárního orgánu společnosti, i když se později daná osoba ukáže být nekompetentní pro výkon své funkce.⁸² Jen oni sami nejlépe vědí, nikoliv zákonodárce, jaké vlastnosti jsou nutné od členů svého statutárního orgánu pro blaho společnosti. Člen voleného orgánu by měl spravovat a řídit svojí společnost s takovou péčí, která se od něj může rozumně očekávat vzhledem k jeho znalostem a zkušenostem.⁸³ Nevyžaduje se od něj, aby disponoval odbornými znalostmi či dovednostmi, avšak pokud takové odborné znalosti

---

⁷⁴ Op. cit., sub. 70.

⁷⁵ Op. cit., sub. 70, s. 489.

⁷⁶ Op. cit., sub. 70, s. 489.

⁷⁷ *Dovey v Cory* [1901] AC 477, Earl of Halsbury LC s. 485–486.

⁷⁸ *Re City Equitable Fire Insurance Co Ltd* [1925] Ch 407, Romer J, s. 429.

⁷⁹ Reed, R. *Company Directors – Collective or Functional Responsibility*, *Company Lawyer*, 2006, č. 27(6), s. 171.

⁸⁰ Op. Cit. sub. 70., s. 489.

⁸¹ *Turquand v Marshall* (1869) 4 Ch. App. 376.

⁸² *Obdobně Danckwerts LJ ve věci Pavlides v Jensen* 1956 Ch. 565, s. 570.

⁸³ *Re Brazilian Rubber Plantations and Estates Ltd.* 1 Ch. 425, 437.

a vědomosti má, musí jich optimálně využívat při výkonu své funkce. Tento subjektivní standard bych aplikoval pouze pro české právní prostředí, nikoliv pro britské, a to z následujících důvodů. Na britském trhu působí o mnoho více velkých obchodních společností, které mají často mezinárodního charakter a s velmi dobře finančně ohodnocené reprezentanty v čele, od kterých je i očekáváno, že si je mají právě profesionalitou a odborností zasloužit.⁸⁴ Standard požadovaný od reprezentantů velkých společností se zvedl a sním i veřejné povědomí o potřebě jejich profesionalitě a poptávka po větší pečlivosti.⁸⁵ Sice ve Velké Británii formálně není *business judgment rule*, ale místní soudy konzistentně odmítají rozhodovat ve věcech podnikatelského úsudku. Je tudíž alespoň částečně kompenzována obava, že kvůli objektivní části testu budou členové statutárních orgánů spravovat a řídit obchodní společnosti příliš opatrně.

2.3 Povinnost loajality

2.3.1 Povinnost loajality členů volených orgánů kapitálových korporací

Aby člen voleného orgánu kapitálové korporace uspokojil nároky § 159 odst. 1 NOZ a jednal s péčí řádného hospodáře, musí jednak vykonávat svojí funkci s řádnou péčí, ale zároveň musí jednat i s „*nezbytnou loajalitou*“. Nový občanský zákoník tak již explicitně oproti předchozí úpravě⁸⁶ ukládá členovi statutárního orgánu povinnost loajality, kterou doktrína před kodifikací soukromého práva musela nepřímou dovozovat z konkrétních ustanovení⁸⁷ obchodního zákoníku.

Povinnost loajality judikatura chápe jako požadavek, aby člen statutárního orgánu společnosti vykonával svojí funkci výhradně v souladu se zájmy společnosti, nikoliv se ohlížet na zájmy akcionáře, který ho do funkce váhou svých hlasů prosadil,⁸⁸ tedy

---

⁸⁴ Lord Millett, Directors's duties in the context of complex international finance, Cayman Island One Day Seminar Papers, 2009, s. 10. Dostupné z WWW: <https://insol.org/Cayman%20Islands/Papers/Tab%205%20Directors%20duties.pdf>.

⁸⁵ Tamtéž, s. 11.

⁸⁶ § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁸⁷ Právní věda povinnost loajality vyvozovala v rámci obchodního zákoníku jednak z požadavku jednat s péčí řádného hospodáře a povinnosti mlčenlivosti uvedené v § 194 odst. 5, ale i ze zákazu konkurence v § 196 či ze zákazu uzavírat smlouvy se společností k získání osobního prospěchu § 196a.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.

jednak vždy „*ku prospěchu společnosti tak, aby nebyly poškozovány zájmy společnosti a jejich členů, tedy tak, aby takováto činnost byla pro společnost přínosem.*“⁸⁹ Reprezentant musí jednoznačně vědět, co je v zájmu společnosti a co není.⁹⁰ Musí si tedy ve své funkci počínat tak, aby byl neustále v obraze o tom, jaké jsou zájmy společnosti.

Jaký je ale vztah povinnosti jednat s řádné péče a povinností loajality? Bejček označuje povinnost loajality jako interpretační princip či doplněk k řádné péči.⁹¹ Dovoluji si nesouhlasit s tímto výkladem povinnosti loajality. Domnívám se, že se jedná o dvě rovnoprávné složky péče řádného hospodáře,⁹² které se budou překrývat a vzájemně se doplňovat.⁹³ Pro uspokojení požadavku na reprezentanta spravovat a řídit společnost s péčí řádného hospodáře musí kumulativně splnit obě složky. Je totiž možné, že by reprezentant sice jednal v souladu se zájmy společnosti, ovšem nejednal by pečlivě a s potřebnými znalostmi. Například by člen představenstva akciové společnosti zabývající se autobusovou dopravou rozhodl o nákupu předražených či zbytečně velkých autobusů. Jednal by sice loajálně, nikoliv pečlivě. Musí tedy daný reprezentant společnosti jednat pečlivě a s požadovanými znalostmi vybrat optimální autobusy pro svojí společnost. Povinnost loajality vlastně statutárnímu orgánu determinuje optimální směr, vůči kterému by mělo vést veškeré úsilí jeho členů, zatímco povinnost péče určuje kvalitu toho úsilí.⁹⁴

Z povinnosti reprezentanta obchodní společnosti jednat v zájmu společnosti vychází další derivativní povinnosti. Jedná se o povinnost mlčenlivosti, zákaz konkurence a pravidla o střetu zájmů. Z podstaty povinnosti loajality vyplývá, že by to bylo proti zájmu společnosti, kdyby její reprezentanti sdíleli s osobami stojícími mimo společnost důvěrné korporátní informace. Stejně tak by to bylo zcela proti zájmům společnosti, kdyby začali konkurovat společnosti, kterou sami řídí či se jejich zájmy ocitaly v konfliktu se zájmy společnosti.

---

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 8 Tdo 168/2007.

⁹⁰ Řeháček, O. Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 102.

⁹¹ Bejček, Op. cit., sub. 37, s. 615.

⁹² Srov. Havel, B. Obchodní korporace ve světle proměn, s. 156.

⁹³ Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, s. 13.

⁹⁴ Vítek, J. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností, Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 204-205.

Co je tím zájmem, ke kterému musí reprezentant obchodní společnosti přihlížet při její správě? Abychom mohli odpovědět na tuto otázku, musíme nahlédnout do zakladatelské smlouvy, resp. listiny a stanov, ze kterých můžeme dovodit účel, ke kterému byla společnost vytvořena, zda se jedná o podnikatelskou nebo nepodnikatelskou činnost.⁹⁵ Souhlasím s Černou⁹⁶, že tím zájmem je ziskovost podnikatelská činnosti korporace. Předpokladem ziskovosti společnosti je mimo jiné i to, že členové představenstva, příp. jednatele, spravují majetek společnosti nejen tak, aby zachovávali majetkový status quo, ale aby majetek společnosti co nejvíce maximalizovali a případně pomocí akvizic rozšiřovali. Domnívám se, že porušováním tohoto předpokladu jednají reprezentanti korporace proti jejím zájmům, tedy porušují povinnost loajality. Musíme mít však na paměti, že zájem společnosti je velmi proměnlivý pojem, jehož obsah bude záviset na konkrétních okolnostech případu.⁹⁷

Konečně bude klíčové zjistit, jaké subjekty reprezentují zájem společnosti. Nejvyšší soud ve své dosavadní judikatuře⁹⁸ hlavně odděluje zájem společnosti od zájmů jednotlivých akcionářů, kteří jej prosadili do funkce. Zájem tedy nereprezentuje jednotliví akcionáři, resp. společníci. Domnívám se, že pomocí případu Metropolitan Life Assurance Co Ltd v Ure⁹⁹ lze na judikaturu Nejvyššího soudu ČR navázat. Členové voleného orgánu obchodní korporace musí sledovat zájem akcionářů jako celku.¹⁰⁰

V podkapitole 2.3.4 se budu dále za pomoci komparace s anglickým *common law* zabírat, ke kterým subjektům se má při jednání v zájmu společnosti přihlížet, zda jsou to pouze akcionáři, popřípadě společníci, či jsou to i jiné subjekty.

Aplikaci povinnosti loajality můžeme demonstrovat na soudobé judikatuře Nejvyššího soudu ČR ve věci se sp. zn. 5 Tdo 1143/2005, kde akciová společnost hodlala zavést motivační program pro členy jejich orgánů a vybrané zaměstnance, jehož podstatou měl být prodej části vlastních akcií. Po prodeji první poloviny akcii vyšlo

---

⁹⁵ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha : ASPI, 2006, s. 242.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008

⁹⁹ Metropolitan Life Assurance Co Ltd v Ure (1923) 33 C.L.R. 199, s. 217.

¹⁰⁰ Tamtéž.

najevo, že tyto nakoupené akcie prodalo představenstvo pod cenou, neboť členové orgánů a zaměstnanci, kteří si originálně v rámci motivačního programu nakoupili akcie, je prodali za podstatně vyšší cenu. Představenstvo ještě před rozhodnutím o druhém prodeji akcií mělo informace o možnosti prodat akcie za vyšší cenu, než za kterou byly prodány akcie během prvního prodeje. I tak rozhodlo o prodeji za tu samou cenu, za jakou ji prodalo poprvé. Nejednalo se o prodej v rámci motivačního programu, aby si společnost udržela kvalitní manažery, nýbrž ve skutečnosti šlo o finanční profit určitých členů orgánů a zaměstnanců společnosti. Většina nabyvatelů své akcie brzy po nabytí prodala za mnohem vyšší cenu. Soud shledal prodej druhé poloviny akcií za porušení povinnosti jednat v zájmu a ku prospěchu společnosti, protože představenstvo vědomě prodalo akcie za nižší cenu, než za kterou je mohlo prodat.¹⁰¹

Druhou modelovou situací porušení povinnosti reprezentanta vykonávat svoji funkci loajálně je rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci se sp. zn. 8 Tdo 222/2006.¹⁰² Společnost s ručením omezeným pověřila konkrétního jednatele výkonem účetnictví, tedy svěřila mu své finanční prostředky k tomu, aby s nimi nakládal v souladu se zájmy společnosti. Jednatel nicméně několikrát použil finanční prostředky společnosti pro své privátní záležitosti, když použil finance společnosti na úhradu pojištění právní ochrany svého soukromého motorového vozidla a jednak na úhradu pojistného na havarijní pojištění rovněž pro své motorové vozidlo. Použitím svěřených finančních prostředků společnosti na soukromé účely se jednatel dopustil porušení povinnosti jednat loajálně vůči společnosti, tudíž i v rozporu s péčí řádného hospodáře.

2.3.2 Povinnost loajality a zákaz konkurence

Pod povinností členů volených orgánů obchodních korporací vykonávat svoji funkci loajálně vůči společnosti se neskrývá pouze povinnost jednat v zájmu společnosti, nýbrž lze ze zákonné úpravy vyvozovat i další součásti loajálního jednání, jakou je mj. zákaz konkurence. Lze bez pochyb usoudit, že konkurenční jednání člena voleného orgánu obchodní společnosti znamená vážné porušení zájmů společnosti. Abychom předcházeli takovému nežádoucímu jednání a posílili ochranu zájmů společnosti, je nutné, abychom uzákonili vedle obecné povinnosti jednat v zájmu

---

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 8 Tdo 222/2006.

společnosti právě i zákaz konkurence. Zákonodárce velmi kazuisticky vyjmenovává zakázaná konkurenční jednání pro jednatele společnosti s ručením omezeným v § 199 ZOK a pro členy představenstva akciové společnosti v § 441 ZOK. Člen statutárního orgánu společnosti je zákazem vázán po dobu výkonu své funkce. Na členy dozorčí rady společnosti s ručením omezeným se zákaz konkurence vztahuje stejnými pravidly, která platí pro jednatele.¹⁰³

Reprezentantovi společnosti je zakázáno podnikat v předmětu činnosti společnosti ve svůj prospěch či prospěch jiného, jakož i zneužívat obchodní příležitosti náležející společnosti.¹⁰⁴ Při výkonu funkce člen statutárního orgánu společnosti objevuje nové obchodní příležitosti, jejichž využití společností musí zajistit, je-li jejich využití pro společnost prospěšné. Nesmí je však před společností tajit a využívat je pro svůj osobní prospěch či pro prospěch třetí osoby. Bude tudíž klíčové v jednotlivém případě vždy určit, zda jeho podnikatelská činnost, resp. obchodní příležitost, spadá do předmětu podnikání společnosti. Při jeho determinaci můžeme vycházet ze stanov společnosti a také ze zápisu předmětu podnikání v obchodním rejstříku,¹⁰⁵ ale vždy je třeba přihlídnout k faktické činnosti reprezentanta pro určení, zda skutečně porušuje zákaz konkurence.¹⁰⁶ Porušením zákazu konkurence proto nebude situace, kdy člen voleného orgánu korporace má sice stejné znějící podnikatelské oprávnění jako společnost, kterou reprezentuje, ale každý ze subjektů podniká na trhu jiných produktů.¹⁰⁷

Členovi voleného orgánu společnosti je též zakázáno vykonávat funkci člena statutárního orgánu jiné právnické osoby, která by měla stejný nebo obdobný předmět podnikání, ledaže by se jednalo o koncern.¹⁰⁸ Jakožto reprezentant vícero obchodních společností by byl vlastně vázán povinností řídit se zájmy všech společností, které řídí. Docházelo by tak pravděpodobně ke konfliktu zájmů jednotlivých společností. Aby zákonodárce těmto situacím předešel, zavedl právě výše zmíněný zákaz působit u

---

¹⁰³ § 201 odst. 4 ZOK ve spojení s § 199 ZOK.

¹⁰⁴ § 199 odst. 1 písm. a) ZOK; § 441 odst. 1 ZOK.

¹⁰⁵ Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář II. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014 s. 2061-2062.

¹⁰⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 728-729.

¹⁰⁷ Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F. Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 388.

¹⁰⁸ § 199 odst. 1 písm. b) ZOK; § 441 odst. 2 ZOK.

konkurenčních subjektů.¹⁰⁹ Domnívám se, že další hrozbou, které může výše zmíněný zákaz efektivně zabránit, je konkurenční používání podnikatelských postupů jedné společnosti při správě druhé společnosti.

Posledním kazuistickým pravidlem spadající pod zákaz konkurence je zákaz účastnit se na podnikání jiné obchodní společnosti „*jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti.*“¹¹⁰ Motivace, která mohla vést k uzákonění tohoto zákazu, je rovněž předcházení střetů zájmů; primárně má ale minimalizovat potencionální náhradu škody proti členovi voleného orgánu společnosti,¹¹¹ čímž zákonodárce „*chrání majetkové zájmy společnosti.*“¹¹²

Výše uvedené zákazy tvořící zákaz konkurence představují pouze minimální rozsah zakázaného konkurenčního jednání reprezentanta společnosti.¹¹³ Zákonný zákaz konkurence lze rozšířit i na další konkurenční jednání a to za pomoci stanov, resp. společenské smlouvy, usnesení valné hromady v případě akciové společnosti či konkurenční doložky ve smlouvě o výkonu funkce.¹¹⁴

Oproti staré úpravě v obchodním zákoníku zákonodárce nově zavedl možnost prolomení zákazu konkurence v ustanovení § 442 odst. 1 ZOK. Souhlasím s názorem, že není nezbytné zakázat takovou činnost, která sice formálně naplňuje znaky konkurenčního jednání, ale ve skutečnosti by takové jednání společnosti neškodilo.¹¹⁵ Nakonec by posouzení škodlivosti mělo být hlavně na akcionářích jakožto ultimátních vlastnících obchodní společnosti, neboť budou nejvíce zasaženi konkurenčním jednáním.¹¹⁶ Podle této výjimky se člen představenstva oprostí od zákazu konkurenčního jednání, pokud zakladatelům nebo orgánu, který jej zvolil, oznámí vznik některého případu konkurence uvedeného v § 441 ZOK. Musí zde ovšem uplynout jednoměsíční lhůta od oznámení, kdy zakladatelé nebo orgán, který člena

¹⁰⁹ Obdobně též Pokorná, J in Pokorná, J., Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s 955.

¹¹⁰ § 199 odst. 1 písm. c) ZOK; § 441 odst. 3 ZOK.

¹¹¹ Pokorná, J., Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 954.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Op. cit., sub. 102, s. 2059.

¹¹⁵ Filip, V., Lasák, J. in Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014 s. 2066.

¹¹⁶ Tamtéž.

představenstva zvolil do funkce, nevysloví nesouhlas s notifikovaným konkurenčním jednáním. Notifikováním zakladatelů společnosti či orgánu, který jej do funkce zvolil, se tedy zakládá vyvratitelná právní domněnka souhlasu s vyloučením notifikované činnosti ze zákazu konkurence.¹¹⁷

Adresátem notifikace konkurenčního jednání jsou v období ještě před vznikem obchodní společnosti zakladatelé společnosti, kdežto po vzniku společnosti jsou jimi orgány, jež členu představenstva zvolili do funkce, tedy valná hromada nebo případně i dozorčí rada dle § 438 odst. 1 ZOK.¹¹⁸

Výjimka ze zákazu konkurence se vztahuje na základě ustanovení § 452 odst. 1 ZOK též na členy dozorčí rady.

Pro jednatele společnosti s ručením omezeným rovněž platí podle § 199 odst. 2 ZOK výše uvedené prolomení zákazu konkurence s tím, že jednatele notifikují všechny společníky společnosti.

2.3.3 Povinnost mlčenlivosti

Povinnost členů volených orgánů kapitálových obchodních společností jednat s péčí řádného hospodáře má jako jednu ze dvou složek povinnost loajality. Z povinnosti vykonávat svojí působnost v souladu se zájmem společnosti lze vyvodit nejen zákaz konkurence, ale i povinnost mlčenlivosti. Z podstaty věci vyplývá, že ten, kdo ku příkladu prozradí informaci, jež je schopná způsobit společnosti škodu, by jednal proti zájmům společnosti.¹¹⁹ Před rekonstrukcí soukromého práva byla tato povinnost výslovně uvedena v dikci ustanovení § 194 odst. 5 obchodního zákoníku: *„Členové představenstva jsou povinni vykonávat svojí působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu.“* Ovšem s novým občanským zákoníkem z dikce ustanovení § 159 odst. 1 NOZ upravující péči řádného hospodáře povinnost mlčenlivosti vymizela. To však neznamená, že by tímto přestala

---

¹¹⁷ Op. cit., sub. 105, s. 703.

¹¹⁸ Bělohlávek, A. J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 1869.

¹¹⁹ Obdobně též např. Řeháček, O. Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 105.

být součástí péče řádného hospodáře. Jak Lasák¹²⁰, tak Dvořák¹²¹ potvrzují, že i nadále je povinnost zachovávat mlčenlivost součástí péče řádného hospodáře. Vztahuje se na všechny členy volených orgánů obchodních korporací.¹²²

Reprezentanti musí zachovávat mlčenlivosti vůči všem těm osobám, které nemají na danou informaci zákonné oprávnění.¹²³ Jedná se tedy jak o společníky, resp. akcionáře, tak i o jiné osoby, jež stojí mimo obchodní korporaci.¹²⁴ Obzvláště pravděpodobnou by se mohla zdát situace, kdy se člen výkonného či dozorčího orgánu společnosti cítí být zavázán svým „volitelům“ a sdělí jim tak informace chráněné povinností mlčenlivosti. Jak zdůrazňuje Čech,¹²⁵ reprezentanti akciové společností jsou povinni striktně zachovávat mlčenlivost, to znamená i vůči těm osobám, díky nimž byli do funkce zvoleni. Podle Soudního dvora Evropské unie je přípustná výjimka z této povinnosti, a to pouze v těch případech, kde je sdělení informace třetí osobě pro člena voleného orgánu korporace striktně nezbytné a zachovává zásadu proporcionality.¹²⁶

Povinnost mlčenlivosti se vztahuje na důvěrné informace, o kterých se reprezentant společnosti dozvěděl při výkonu své funkce.¹²⁷ Musí jít o informace, které nejsou veřejně známé a mohly by mít vliv na fungování společnosti či její hodnotu na trhu.¹²⁸ Do důvěrných informací patří jednak obchodní tajemství, jakož i jiné informace, jejichž zveřejnění by mohlo společnosti způsobit škodu.¹²⁹ Domnívám se, že nakonec to bude vždy odpovědností člena voleného orgánu korporace, aby rozpoznal, která

---

¹²⁰ Lasák, J. in Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1- 654). Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 817.

¹²¹ Dvořák, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek 1. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 530.

¹²² Op. cit., sub. 120, str. 816; Vitek, J. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 232.

¹²³ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. § 176 - § 220 zb. Praha : Polygon, 2002, s. 2418.

¹²⁴ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl. Praha : ASPI, 2006, s. 245.

¹²⁵ Čech, P. K zákazu zneužití vnitřních (inside) informací, resp. k povinnosti mlčenlivosti člena orgánu akciové společnosti, Jurisprudence, 2006, č. 1 s. 40.

¹²⁶ Rozsudek ze dne 22. 11. 2005, Knud Gronggaard, C-384/02, Sb. rozh., s. I-09939.

¹²⁷ Lavický P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1- 654). Komentář, s. 817.

¹²⁸ Bejček, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností, Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 613; Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. § 176 - § 220 zb. Praha : Polygon, 2002, s. 2418.

¹²⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 720.

informace má důvěrný charakter a takovou informaci neoprávněnému subjektu nesděloval.¹³⁰

Povinnost zachovávat mlčenlivost, domnívám se, řádně skončí ztrátou funkce reprezentanta ve společnosti. V případě, že se mezi obchodní společností a jejím členem uzavře smlouva o výkonu funkce, jejímž předmětem bude též úprava povinnosti mlčenlivosti, je potom možné, že po skončení členství ve voleném orgánu bude i nadále po určitou dobu trvat povinnost mlčenlivosti, tedy tzv. „culpa post contrahendum“.¹³¹

2.3.4 Povinnost loajality členů volených orgánů obchodních korporací ve Velké Británii

Povinnost loajality je v českém právní řádu upravena nyní explicitně jako součást péče řádného hospodáře v § 159 odst. 1 NOZ, jakož i před kodifikací byla povinnost loajality doktrínou převážně vyvozována z povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře v § 195 odst. 4 ObchZ. Britské *common law* rovněž obsahuje povinnost loajality, nikoliv však jakožto složka povinnosti reprezentanta společnosti spravovat a řídit společnost s péčí řádného hospodáře, nýbrž je upravena jakožto povinnost oddělená od povinnosti náležité péče (*duty of skill, care and diligence*). Povinnost náležité péče totiž udává členům statutárního orgánu korporace povinnost spravovat společnost určitým způsobem, na určité úrovni. Jeho podstatou je eliminace nekompetentního managementu, nikoliv neloajálního jednání. Pokud je povinnost péče porušena, neznamená to nutně i to, že daný reprezentant korporace automaticky porušil povinnost loajality, tedy i jednání v rozporu s *duty of care* může být považováno jako loajální jednání.¹³²

Aby britské *common law* zabezpečilo, že členové statutárního orgánu spravovali a řídili společnost loajálně, adaptovalo fiduciární povinnosti typické pro fiduciáře spravující trusty. Fiduciářem je osoba, která jedná za beneficenta ve vztahu založeném

---

¹³⁰ Shodně též Bejček, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností, s. 613.

¹³¹ Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, Právní rádce, 2007, č. 3, s. 14.

¹³² Bristol & West Building Society v Mothew (t/a Stapley & Co) [1998] Ch. 1, CA (Civ Div), s. 18.

na důvěře, kterou ekvita chrání tím, že uvaluje na fiduciáře povinnost loajality.¹³³ Jelikož členové statutárního orgánu jsou jmenováni do funkce, aby spravovali majetek, který patří akcionářům a nikoli jim samotným, jsou považováni za fiduciáře,¹³⁴ tedy osoby, jejichž jednání musí být v souladu s fiduciárními povinnostmi. Je třeba zdůraznit, že správci společnosti vykonávají fiduciární povinnosti pouze ve vztahu se společností,¹³⁵ nikoliv ve vztahu se společníky¹³⁶ nebo s věřiteli společnosti.¹³⁷ Kodifikací britského práva obchodních společností byly fiduciární povinnosti reprezentanta korporace zahrnuty spolu s povinností péče (*duty of care, skill and dilligence*) do tzv. „obecných povinností člena statutárního orgánu“ v ustanoveních s. 170 až 177 Companies Act 2006: povinnost jednat v rámci svých pravomocí (*tduty to act within powers*), povinnost podporovat úspěch společnosti (*,duty to promote the success of the company*), povinnost se řídit nezávislým úsudkem (*duty to excercise independent judgment*), povinnost vyhnout se konfliktu zájmů (*duty to avoid conflicts of interest*), povinnost nepřijmout výhody od třetích osob (*duty not to accept benefits from third parties*) a povinnost oznámit vlastní zájem v nadcházející transakci či dohodě (*duty to declare interest in proposed transaction or arrangement*). Níže se budu zabývat pouze povinností podporovat úspěch společnosti a povinností vyhnout se konfliktu zájmů, které považuji za nejvíce relevantní pro účely této práce.

Člen statutárního orgánu britské obchodní společnosti je podle ustanovení s. 172 Companies Act 2006 povinen vykonávat svojí funkci takovým způsobem, jaký v dobré víře považuje za optimální pro úspěch společnosti, tedy ve prospěch akcionářů jako celku. Zákonodárce v tomto ustanovení kodifikuje dosavadní platné právo a pokládá princip *enlightened shareholder value*, jakožto základ povinnosti reprezentanta korporace podporovat úspěch společnosti.¹³⁸ Podle principu *enlightened shareholder*

---

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Cahn, A., Donald, D. Comparative Company Law: Text and Cases on the Laws Governing Corporations in Germany, the UK and the USA, Cambridge : Cambridge University Press, 2010, s. 333.

¹³⁵ French, D., Mayson, S., Ryan, C. Mayson, French & Ryan on Company Law. 28. Vydání. Oxford : Oxford University Press, 2011, s. 480.

¹³⁶ Multinational Gas and Petrochemical Co v Multinational Gas and Petrochemical Services Ltd [1983] Ch 258 per Dillon LJ, s. 288; Hawkes v Cuddy [2009] EWCA Civ 291.

¹³⁷ Western Finance Co Ltd v Tasker Enterprises [1979] 106 DLR (3d) 81; West Mercia Safetywear Ltd v Dodd [1988] B.C.L.C. 250 per Dillon LJ.

¹³⁸ Companies Act 2006 Explanatory Notes. Section 172. Dostupné z WWW: < <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/notes/division/6/2> >.

value musí člen statutárního orgánu korporace i nadále spravovat a řídit společnost primárně v zájmu akcionářů jako celku, ale současně musí též přihlížet k množství faktorů, jež mají vliv na výkon společnosti a její vztahy s 3. osobami.¹³⁹ Při úvaze, jaké jednání by vedlo k co největšímu úspěchu své společnosti, musí tedy mimo jiné přihlížet k:

- a) *pravděpodobným dlouhodobým následkům každého svého rozhodnutí,*
- b) *zájmům zaměstnanců společnosti,*
- c) *potřebě pečovat o obchodní vztahy společnosti s dodavateli, zákazníky a dalšími,*
- d) *dopadu provozu společnosti na komunitu a životní prostředí,*
- e) *potřebnosti společnosti si udržovat reputaci vysokého standardu svého obchodního jednání a*
- f) *potřebě jednat férově tak, jako mezi sebou jednají akcionáři, resp. společníci.*¹⁴⁰

Považují za nutné upozornit na to, že ve výčtu faktorů, ke kterým musí reprezentant společnosti přihlížet, chybí věřitelé. Ustanovení s. 172(3) CA 2006 odkazuje na požadavek, že členové statutárního orgánu musí přihlížet k zájmům věřitelů, jakmile se společnost stane insolventní nebo pokud společnost směřuje k insolvenci.¹⁴¹ Jelikož se jedná o majetek věřitelů, který je během insolvence v ohrožení, musí členové statutárního orgánu s nejvyšší prioritou přihlížet právě k zájmům věřitelů, nikoliv akcionářů.¹⁴²

Ustanovení s 172 CA 2006 je založené na fiduciární povinnosti, která byla formulována Lordem Greenem MR v případě *Re Smith and Fawcett Ltd*¹⁴³ jako povinnost člena statutárního orgánu společnosti jednat: „*bona fide podle toho co on považuje, že je v zájmu společnosti, nikoliv co by soud mohl považovat za zájem společnosti a nesledovat jiný kolaterální záměr.*“¹⁴⁴ Souhlasím s Lordem Ardenem, že obecná formulace této povinnosti je její nespornou výhodou, jelikož umožňuje soudům ji dynamicky a flexibilně aplikovat.¹⁴⁵ Ze soudního rozhodnutí Lorda Greena můžeme

---

¹³⁹ Dignam, A., Lowry, J. *Company Law*, 6. vyd., Oxford : Oxford University Press, 2010, s. 324-325.

¹⁴⁰ s 172(1)(a-f) Companies Act 2006.

¹⁴¹ Op. cit., sub. 139, s. 331.

¹⁴² *Colin Gwyer and Associates Ltd v London Wharf (Limehouse) Ltd* [2002] EWHC 2748 (Ch).

¹⁴³ [1942] Ch 304.

¹⁴⁴ Obdobně též *Chadwick LJ* ve věci *J J Harrison (Properties) Ltd v Harrison* [2001] EWCA Civ 1467, s. 25.

¹⁴⁵ *Item Software (UK) Ltd v Fassihi* [2004] EWCA Civ 1244 per Arden LJ, s. 41.

vyvodit, že se jedná o subjektivní test toho, zda člen statutárního orgánu korporace jednal v dobré víře v zájmu společnosti. Soudce Parker tento názor podporuje ve svém rozhodnutí ve věci *Regentcrest plc v Cohen*:¹⁴⁶ „*Otázkou není to, zda z objektivního pohledu soudu bylo konkrétní jednání či opomenutí určitého jednání v zájmu společnosti. Otázkou je, zda daný člen statutárního orgánu v dobré víře věřil, že jeho komisivní či omisivní jednání bylo v zájmu společnosti.*“ Podle judikatury se má zato, že tito reprezentanti společnosti jednali v dobré víře, pokud se neprokáže opak.¹⁴⁷ Je nepochybně obtížné prokazovat, že člen statutárního orgánu v konkrétním případě nejednal v dobré víře v zájmu společnosti, tedy prokazovat jeho stav myslí. Nedávným rozhodnutím *Re Southern Countries Fresh Food* z roku 2008 anglický High Court of Justice naznačil, že kritérium posuzování, zda reprezentant jednal v dobré víře v zájmu společnosti, má být objektivní. Podle soudu člen statutárního orgánu společnosti nejednal v dobré víře v zájmu společnosti, pokud by tak nejednal rozumný člen statutárního orgánu.¹⁴⁸ Toto rozhodnutí pouze naznačuje, jakým směrem by se test mohl vyvíjet, neboť nemá dostatečnou precedenční sílu změnit dosavadní změnit dosavadní subjektivní test, neboť High Court of Justice nemá dostatečně vysoká postavení v hierarchii, aby změnil dlouhodobě stabilní judikatorní názor na tento test.

Velmi důležitou obecnou povinností správce společnosti, která rovněž zabezpečuje loajální jednání správce, je povinnost vyhýbat se konfliktu zájmů, upravenou v ustanovení s. 175(1) CA 2006. Daný správce společnosti se musí vyhnout takovým situacím, kde má přímý či nepřímý zájem, který je nebo může být v konfliktu se zájmy společnosti.¹⁴⁹ Tato zákonná povinnost je založena na fiduciárním principu *no conflict rule* a *no profit rule*. Podle *no profit rule* není člen statutárního orgánu oprávněn získávat osobní prospěch z výkonu funkce, pokud to není výslovně uvedeno.¹⁵⁰ *No conflict rule* přikazuje reprezentantovi společnosti vyhýbat se situacím, kde se jeho osobní zájem dostává do konfliktu s jeho povinností, kterou vykonává pro beneficenta.¹⁵¹ Na jaké situace se toto pravidlo vztahuje? Lord Upjohn ve svých

---

¹⁴⁶ [2001] 2 B.C.L.C. 80, s. 105.

¹⁴⁷ *Gaiman v National Association for Mental Health* [1971] Ch. 317.

¹⁴⁸ *Re Southern Counties Fresh Food* [2008] EWHC 2810 Ch, s. 23.

¹⁴⁹ s. 175 Companies Act 2006.

¹⁵⁰ *Bray v Ford* [1896] AC 44, s. 51-52.

¹⁵¹ Tamtéž.

rozhodnutích aplikoval objektivní přístup. Po shlednutí relevantní faktů a okolností daného případu by rozumná osoba musela usoudit, že může nastat opravdu rozumná možnost střetu zájmů.¹⁵² Britská právní věda před účinností Companies Act 2006 vedla diskuzi nad tím, zda jsou tyto principy na sobě nezávislé nebo zda je *no profit rule* součástí *no conflict rule*. S vstupem ustanovení s. 175(1) CA 2006 v účinnost však ztratila tato diskuze na významu, když je zákonodárce spojil v jednu povinnost.¹⁵³ Konflikty zájmů mohou nastat ve dvou různých situacích. Za prvé, konflikt může nastat v případě tzv. *self-dealing*¹⁵⁴, tedy když členové statutárního orgánu mají zájem na transakci, ve které jeho společnost má postavení strany.¹⁵⁵ Žádný fiduciář nesmí vstoupit do transakcí, u kterých je možné, že by se střetl jeho zájem se zájmem těch, jejichž zájem má chránit.¹⁵⁶ Nový Companies Act 2006 nahradil toto pravidlo ekvity v ustanovení s. 177 povinností člena statutárního orgánu deklarovat svůj zájem na jakékoliv navrhované transakci, ve které je společnost stranou a za obdobných podmínek se použije i ustanovení s. 182 CA 2006 vztahující se na dohody, které již byly uzavřeny. Jedná se podle mého názoru o povinnost, která vznikne za podmínky konfliktu zájmu společnosti se zájmem daného reprezentanta společnosti.¹⁵⁷ Lze souhlasit s R. Lee,¹⁵⁸ že povinnost deklarovat svůj zájem může fungovat jako obrana vůči porušení výše zmíněného *no conflict rule*. Společnost totiž může po oznámení zájmu potvrdit danou transakci, jinak by se transakce stala bez jejich potvrzení zrušitelná.¹⁵⁹ S příchodem ustanovení s. 177(1) CA 2006 již postačí oznámit zájem na navrhované transakci ostatním členům statutárního orgánu oproti předchozí povinnosti schválit pomocí společníků tu transakci, ve které má daný člen statutárního orgánu zájem. Bude však stačit pouhé reprezentantovo prohlášení, že jeho zájem koliduje se zájmem společnosti, aby splnil svojí zákonnou povinnost? Podle ustanovení s. 175 a s.

---

¹⁵² Boardman v Phipps [1967] 2 A.C. 46 per Lord Upjohn, s. 124.

¹⁵³ Obdobně též Hadjinestoros, M. Exploitation of business opportunities: how the UK courts ensure that directors remain loyal to their companies, International Company and Commercial Law Review (2008), č. 19(2), s. 71.

¹⁵⁴ Britská právní věda pracuje též s pojmem related party transactions.

¹⁵⁵ Abrar, M. Fiduciary duties and investor protection in corporate law of Pakistan, Company Lawyer (2014), č. 35(5), s. 146.

¹⁵⁶ Aberdeen rly v Blaikie Brothers [1943-60] All E.R. Rep. 249, s. 252.

¹⁵⁷ Je nutné si však uvědomit, že se ustanovení s. 175(1) o povinnosti vyhnout se střetu zájmu nepoužije na řešení daného sporu, nýbrž právě ustanovení s. 177, příp. s 182 Companies Act 2006.

¹⁵⁸ Lee, R. In Search of the Nature and Function of Fiduciary Loyalty: Some Observations on Conaglen's Analysis (2007) 27(2) Oxford Journal of Legal Studies, s. 327, 329.

¹⁵⁹ Hely-Hutchinson v Brayhead Ltd [1968] 1 QB 549 CA (CA Div) per Lord Pearson, s. 594.

182 CA 2006 musí deklarovat podstatu a rozsah zájmu na transakci. Judikatura se též neuspokojila s pouhým konstatováním, že člen statutárního orgánu má zájem na transakci.¹⁶⁰ Člen statutárního orgánu musí společnosti sdělit všechny materiální informace, jež jsou pro danou transakci relevantní.¹⁶¹

Za druhé, konflikt může nastat v situaci, kde reprezentant korporace rozezná určitou obchodní příležitost, kterou se však rozhodne využít sám pro sebe, případně pro 3. osobu, bez toho, aby jí přenechal společnosti.¹⁶² Jelikož členové statutárního orgánu nesmějí jednat v rozporu se zájmy společnosti, nesmějí při řízení a správě společnosti využívat ve svůj prospěch obchodní příležitosti, které řádně patří společnosti.¹⁶³ Tento zákaz se rovněž vztahuje na případy, kdy se dozvěděl o obchodní příležitosti nikoliv jakožto reprezentant společnosti, ale ve svém volném čase.¹⁶⁴ Jedná se o tzv. *corporate opportunity* doktrínu, na kterou je nová povinnost vyhnout se střetu zájmů primárně zaměřena. Proto, abychom mohli rozhodnout, zda člen statutárního orgánu porušil povinnost vyhnout se střetu zájmů, musíme určit, na které příležitosti se již vztahuje zákaz jejich využití pro sebe, případně pro 3. osoby. Společnosti patří všechny informace o příležitostech a obchodní příležitosti, o kterých se člen statutárního orgánu dozvěděl během výkonu své funkce.¹⁶⁵ Podle soudce Roskilla je irelevantní, že společnost, pro kterou reprezentant vykonává funkci, nebyla schopna využít danou obchodní příležitost či o ní momentálně neměla zájem,¹⁶⁶ protože společnost by mohla být v budoucnu takové pozici, aby tu obchodní příležitost využila.¹⁶⁷ Anglický přístup k doktríně obchodní příležitosti lze tedy řadit mezi striktní,¹⁶⁸ jelikož umožňuje využít pro soukromé účely reprezentantům společnosti pouze omezené množství příležitostí. Anglické soudy se tedy rozhodly interpretovat zájmy společnosti široce¹⁶⁹ a chránit

---

¹⁶⁰ Dume v English (1874) L.R. 18 Eq. 524, s. 533-534.

¹⁶¹ Dume v English (1874) L.R. 18 Eq. 524, s. 533-535; Bristol and West Broomwich v Mothew [1998] Ch. 1 CA (Civ Div), s. 18.

¹⁶² Op. cit., sub. 155, s. 146.

¹⁶³ Cook v Deeks [1916] 1 AC 554.

¹⁶⁴ Industrial Development Consultants Ltd v Cooley [1972] 1 WLR 443.

¹⁶⁵ s. 175(1)(2) Companies Act 2006.

¹⁶⁶ Industrial Development Consultants Ltd v Cooley [1972] 1 WLR 443.

¹⁶⁷ Op. cit., sub. 155, s. 152.

¹⁶⁸ Boardman v Phipps [1967] 2 A.C. 46; Regal (Hastings) v Gulliver [1942] 1 All ER 378; Bhullar v Bhullar [2003] 2 BCLC 241.

¹⁶⁹ Kershaw, D. Does it matter how the law thinks about corporate opportunities?, Legal Studies (2005), č. 25(4), s. 553.

společníky na úkor reprezentantů pomocí širokého přístupu k množině obchodních příležitostí patřících společnosti.

Jak budeme ale postupovat ohledně využívání příležitostí v případě, že daná osoba již přestane být členem statutárního orgánu? Britská právní věda¹⁷⁰ shodně tvrdí, že bývalému členu statutárního orgánu musí být umožněno soutěžit se společností, což může být podmíněno rozumnými omezeními v rámci smlouvy o výkonu funkce. Pokud se o příležitosti dozvěděl během výkonu funkce, pak patří příležitost společnosti a nemůže jí využít ani pokud vystoupí ze své pozice reprezentanta společnosti.¹⁷¹ Na druhou stranu je možné si založit po ukončení svého působení ve společnosti obchodní společnost, které by přímo soutěžila se společností, ze které vystoupil, pokud nebude využívat její obchodní příležitosti či obchodní tajemství.¹⁷² Informace o fungování trhu, které nabyt během výkonu funkce, se staly součástí jeho obecných znalostí, a proto je oprávněn je plně využívat po ukončení výkonu funkce člena statutárního orgánu.¹⁷³

Jak jsem zmínil výše, výčet fiduciárních povinností zajišťující loajalitu reprezentanta společnosti není uzavřený. Obzvláště pokud konvenční fiduciární povinnosti jsou nedostačující k prověření, zda reprezentant jedná v nejlepší zájmu společnosti, může si soud pomoci formulací jiných pravidel, jak se ukázalo v případě *Fassihi*,¹⁷⁴ kde soud použil novou komisivní povinnost upozornit společnost na své vlastní porušení fiduciární povinnosti. Aby se soudy mohly přizpůsobovat k rozličným situacím, jež by mohly nastat, je anglickým soudům umožněno využívat flexibilní charakter fiduciárních povinností, formulovat nová pravidla a upevňovat loajalitu členů statutárních orgánů.

Lze sice říci, že zanesení povinnosti loajality do ustanovení § 159 odst. 1 NOZ byl krok správným směrem, i když ani zdaleka není dostačující. Věřím, že současná právní věda zabývající se zákazem konkurence členů volených orgánů obchodních

---

¹⁷⁰ French, D., Mayson, S., Ryan, C. *Mayson, French & Ryan on Company Law*. 28. Vydání. Oxford : Oxford University Press, 2011, s. 509; Dignam, A., Lowry, J. *Company Law*, 6. vyd., Oxford : Oxford University Press, 2010, s. 344.

¹⁷¹ *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* [1972] 1 WLR 443; *CMS Dolphin Ltd v Simonet* [2002] B.C.C. 623.

¹⁷² Dignam, A. *Hicks & Goo's Cases & Materials on Company Law*, 7.vyd., 2011, Oxford : Oxford University Press, s. 403.

¹⁷³ French, D., Mayson, S., Ryan, C. *Mayson, French & Ryan on Company Law*. 28. Vydání. Oxford : Oxford University Press, 2011, s. 508.

¹⁷⁴ *Item Software (UK) Ltd v Fassihi* [2004] B.C.C. 994.

korporací by zasluhovala doplnění. Konkrétně se jedná o výklad ustanovení § 441 odst. 1 ZOK:¹⁷⁵ „Člen představenstva nesmí (...) ani zprostředkovat obchody společnosti pro jiného“. Je otázkou, na které obchody, resp. obchodní příležitosti, se toto ustanovení vztahuje. Podle soudce Roskilla v případě *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* se jedná o všechny ty obchodní příležitosti, ke kterým reprezentant společnosti přišel do styku při výkonu své funkce, pokud spadají na základě *in line of business* zásady do předmětu činnosti dané obchodní korporace. Nemělo by dle autorem navrhovaného britského přístupu záležet na tom, zda určitou příležitost nebyla společnost schopna v dané době využít nebo zda neměla zájem jí využít, protože v budoucnu se může situace na trhu pro společnost změnit a s ní i její schopnost či zájem obchodní příležitost využít. Výše zmíněným zákazem konkurence jsou postiženy nejen ty příležitosti, o kterých se člen voleného orgánu společnosti dozvěděl při bezprostředním výkonu své působnosti, ale i ty obchodní příležitosti, se kterými přišel do styku ve svém volném čase.¹⁷⁶ Zákaz konkurence by měl dle anglické judikatury¹⁷⁷ postihovat i takové situace kdy již bývalý člen voleného orgánu obchodní korporace využil obchodní příležitosti, o které se dozvěděl ještě za trvání své funkce reprezentanta společnosti. Shodně s judikaturou anglických soudů bych povolil členovi voleného orgánu společnosti využít takové informace, které se stanou součástí jeho obecných znalostí, jako například fungování části trhu, ve které působí jeho bývalá společnost.

Dosavadní diskurz české právní vědy spolu s Nejvyšším soudem zatím směřoval povinnost loajality k tomu, aby reprezentanti obchodní společností spravovali společnost v jejím zájmu, který představují společníci, jako celek, nikoliv jako jednotlivci. Pokud bychom považovali pouze společníky jako celek za reprezentanty zájmu obchodní společnosti, směřovali bychom k tzv. *shareholder value principu*, což nepovažuji za optimální. Pokud bychom se drželi zásady *shareholder value* oproštěného od jakýchkoliv jiných hledisek pro loajální správu a řízení společnosti, nevěřím, že bychom tak dosáhli toho nejvyššího prospěchu společnosti. Jedním z důvodů pro ponechání *shareholder value* je to, že společníci mají největší finanční zájem na

¹⁷⁵ Shodně též ustanovení § 199 odst. 1 písm. a) ZOK a § 451 odst. 1 ZOK.

¹⁷⁶ O takové obchodní příležitosti se totiž dozvěděl díky tomu, že v té době vykonával funkci reprezentanta dané obchodní společnosti, a proto taková příležitost náleží jeho společnosti, nikoli k využití pro jeho soukromé účely.

¹⁷⁷ *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* [1972] 1 WLR 443, s. 451.

výsledcích společnosti,¹⁷⁸ protože rozhodování reprezentantů společnosti může mít znatelný dopad na hodnotu jejich akcii, jakož i na dividendy. Projevem zásady *shareholder value* je také to, že správci společnosti jsou plně odpovědní jakožto zmocněnci společníkům za to, jak spravují a řídí společnost.¹⁷⁹ Tato zásada zvyšuje efektivitu společnosti jednak díky tomu, že společníci tak mají stimul k maximalizaci zisků,¹⁸⁰ jednak též když reprezentanti společnosti vykonávají svoje pravomoci tak, aby maximalizovali bohatství společníků.¹⁸¹ Nevýhodou zásady *shareholder value* by, za prvé, mohl být rozdílné zájmy a cíle společníků a s tím spojený problém reprezentanta jednat na základě jednotného zájmu.¹⁸² Negativním dopadem dané zásady může být též negativní působení na podněty třetích osob k tomu, aby investovali do společnosti, protože si budou vědomi toho, že jejich zájem bude podřazen zájmům společníků.¹⁸³

Jednou ze dvou alternativ k zásadě *shareholder value* je tzv. *stakeholder value* princip. Je založen na předpokladu, že kromě společníků mají na majetek společnosti nárok i určité skupiny třetích osob stojících mimo společnost.¹⁸⁴ Společníci nejsou jedinou skupinou, na kterou dopadají následky rozhodnutí reprezentantů společnosti.¹⁸⁵ Pojem *stakeholder* zastřešuje jednak ty osoby a skupiny, které mohou ovlivnit dosažení cílů společnosti, jakož ty osoby a skupiny, které mohou být zasaženi tím, že společnost dosáhne svých cílů.¹⁸⁶ *Stakeholder* přístup nepreferuje zájmy společníků nad zájmy ostatních *stakeholderů*.¹⁸⁷ Reprezentant společnosti tedy bude při rozhodování povinen balancovat zájmy jednotlivých skupin *stakeholderů*.¹⁸⁸ Byl bych proti přijetí *stakeholder value* zásady, protože společníci nezaložili společnost kvůli tomu, aby

---

¹⁷⁸ Macey, J. Fiduciary duties as residual claims: Obligations to Non-shareholder Constituencies from a Theory of the Firm Perspective, *Cornell Law Review*, 1999, s. 1266-1267.

¹⁷⁹ Keay, A. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, *Modern Law Review*, 2008, č. 71(5), s. 668.

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Van der Weide, M. Against Fiduciary Duties to Corporate Stakeholders, *Delaware Journal of Corporate Law*, 1996, č. 21, s. 57.

¹⁸² Orts, E. The Ecomplexity and Legitimacy of Corporate Law, *Washington and Lee Law Review*, 1993, č. 50, s. 1591.

¹⁸³ Kelly, G., Parkinson, J. The Conceptual Foundation of the Company: A Pluralist Approach in Parkinson, J., Gamble, A. Kelly, G. (eds.). *The Political Economy of the Company*, Oxford : Hart Publishing, 2000, s. 131.

¹⁸⁴ Karmel, R. Implications of the Stakeholder Model, *George Washington Law Review*, 1993, č. 61, s. 1171.

¹⁸⁵ Freeman, E. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. London : Pitman, 1984, s. 52.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 52.

¹⁸⁷ Keay, A. Tackling the Issue of the Corporate Objective: An Analysis of the United Kingdom's 'Enlightened Shareholder Value Approach', *Sydney Law Review*, 2007, č. 29, 578. Dostupný z WWW: <http://sydney.edu.au/law/slr/previous.shtml>.

¹⁸⁸ Tamtéž.

sloužila rovnocenně i ostatním *stakeholderům*, jakými jsou např. zákazníci, dodavatelé či zaměstnanci. Domnívám se, že ji spíše založili k tomu, aby měli podíl na zdravě fungující obchodní společnosti, která je spravována v jejich prospěch. Na druhou stranu ukládat správcům společnosti, aby spravovali a řídili společnost pouze ve prospěch společníků jako celku se zdá býti poněkud krátkozraké, neboť bez dalších hledisek pro rozhodování reprezentantů by nedosáhli toho nejvyššího zájmu společnosti a ani největšího prospěchu pro akcionáře jako celek. Proto bych byl pro přijetí *enlightened shareholder value* přístupu britského práva, upraveného v ustanovení s. 172(1) CA 2006, který ponechává prioritu zájmu společníků, ale současně též požaduje sekundárně přihlížet též k vyjmenovaným stakeholderům a dalším hlediskům. Věřím, že pokud bude společnost spravována a řízena s přihlédnutím též k dlouhodobým dopadům svých rozhodnutí, zájmům zaměstnanců, požadavku vysoké úrovně obchodního jednání a potřebě dbát o vztahy mezi společností a jejími dodavateli a zákazníky, dosáhne vyšší hodnoty na trhu a její společníci budou mít ještě vyšší a hlavně stabilní prospěch, než kdyby reprezentanti přihlíželi pouze k společníkům jako celku jakožto indikátoru zájmu společnosti.

2.4 Péče řádného hospodáře v kontrolních orgánech obchodní korporace

Ačkoliv nový občanský zákoník v § 159 odst. 1 spolu se zákonem o obchodních korporacích v ustanoveních § 51 až § 53 stejně jako původní již neúčinný obchodní zákoník v ustanovení § 194 odst. 5 spolu s § 200 odst. 3 explicitně nerozlišoval mezi povinnostmi člena exekutivního orgánu korporace a člena kontrolního orgánu korporace jednat s péčí řádného hospodáře, je nutné při výkonu určitých pravomocí kontrolních orgánů požadovat odlišnou kvalitu péče řádného hospodáře než toho, který je vyžadován od členů statutárního orgánu obchodní společnosti. Statutární orgán má exekutivní povinnosti a oprávnění, mnohokrát činí, jak tvrdí Havel,¹⁸⁹ riziková rozhodnutí v rámci aplikace podnikatelského úsudku a proto se očekává spíše odvážnější postup k tomu, aby mohl nejen udržovat obchodní korporaci v provozu, ale ji i rozvíjet a expandovat za účelem dosažení co největšího možného zisku. Na druhou

---

¹⁸⁹ Havel B., Obchodní korporace ve světle proměn, s. 162.

stranu kontrolní orgán má jinou funkci v rámci obchodní korporace a s tím související odlišné povinnosti. Nečiní rozhodnutí pod časovým tlakem a s informačním deficitem. Má hlavně, jak název napovídá, vykonávat ex post kontrolní činnost, tedy provádět dohled nad výkonem působnosti statutárního orgánu korporace a nad její činností a dále schvalovat taková rozhodnutí statutárního orgánu, u kterých to zákon či stanovy korporace vyžadují. A proto musí kontrolní orgán kontrolovat riziko vznikající při výkonu působnosti statutárního orgánu a postupovat tak při výkonu svých úkolů s vyšší mírou zdrženlivosti a obezřetnosti.

V podkapitole 2.2.2 jsem nesouhlasil s objektivním testem řádné péče pro členy statutárního orgánu obchodní korporace. Na druhou stranu, řádnou péči členů dozorčí rady je vhodné testovat nejen pomocí subjektivního hlediska, ale i objektivního. Domnívám se, že pro zvolení správného statutárního orgánu společnosti je daleko více významné dopřát valné hromadě plnou autonomii vůle. Přeci jenom právě statutární orgán má výkonnou funkci. On nejvíce ovlivní, jak se bude ekonomicky dané obchodní korporaci dařit. Oni musí mít ty manažerské znalosti a dovednosti, jež valná hromada považuje za důležité k ubírání se společnosti směrem, kteří si akcionáři, resp. společníci, přejí. Kdežto dozorčí rada má působit jako strážce řádného managementu a nejlepších zájmů společnosti. Je v zájmu všech společníků, aby dozorčí rada vykonávala svojí působnost na vysoké úrovni, profesionálně a se zvýšenou pečlivostí, což by dle mého názoru objektivní část objektivně subjektivního testu standardu řádné péče mohla přinést.

Kontrolní orgán, jako jednu ze svých pravomocí vyplývajících mimo jiné z § 49 odst. 1 ZOK, schvaluje rozhodnutí statutárního orgánu, u kterých to vyžaduje zákon¹⁹⁰ nebo společenská smlouva. Dozorčí rada se tím spolupodílí na rozhodovacím procesu výkonného orgánu společnosti, a proto zde není oproti standardní dozorčí pravomoci důvod mít odlišné koncept řádné péče než je očekáván od členů statutárního orgánu. Dále může dle § 49 odst. 1 ZOK zakázat v souvislosti s pravidly o střetu zájmů určitá jednání, kde případný zákaz a jeho uposlechnutí statutárním orgánem může vyústit v odpovědnost členů dozorčí rady za případnou újmu, jež přešla na členy nejednající

---

¹⁹⁰ Zákon o obchodních korporacích zatím neobsahuje požadavek ex ante souhlasného vyjádření kontrolního orgánu k určitému jednání statutárního orgánu obchodní korporace.

s péčí řádného hospodáře.¹⁹¹ Tato zakazující pravomoc též způsobuje to, že se zde musí očekávat stejně náročný požadavek řádné péče i na členy dozorčí rady.

Vzhledem k výše uvedenému autor nevidí možnost uvalit na členy kontrolního orgánu jednu jednotnou náležitou péči, neboť jednotlivé skupiny pravomocí dle autora vyžadují odlišné úrovně řádné péče. Autor by doporučoval individualizovat požadovanou úroveň řádné péče ke konkrétním pravomocem kontrolního orgánu. Jako možnou kompenzaci rizika, jež implikuje § 49 odst. 1 ZOK, bych dané obchodní korporaci doporučil uzavřít s pojišťovnou tzv. *Directors' & Officers Liability Insurance* pojištění, jež by mohlo případné obavy z odpovědnosti člena dozorčí rady eliminovat.

Povinnost loajality jakož druhá část povinnosti člena voleného orgánu společnosti vykonávat svojí funkci s péčí řádného hospodáře se dle názoru autora u dozorčí rady neliší. Dozorčí rada by měla též sledovat ten největší možný prospěch společnosti, který sledují členové statutárního orgánu společnosti.

2.5 Delegation v rámci statutárního orgánu a péče řádného hospodáře

Volený orgán kapitálové obchodní korporace, resp. jeho členové, jsou povinni jednat s péčí řádného hospodáře nejen při jednání jménem společnosti na venek jako reprezentanti společnosti, ale i při vykonávání obchodního vedení. Současná právní úprava obchodních společností¹⁹² umožňuje části obchodní vedení delegovat určitým členům statutárního orgánu a to podle jejich odborné specializace v rámci společnosti. Abychom porozuměli důvodům pro delegaci obchodního vedení, třeba si objasnit, co tento pojem zahrnuje. Podle Štenglové¹⁹³ je nezbytné odlišovat jednání jménem společnosti, tedy jednání směřující vůči třetím osobám, a právě obchodní vedení, které

---

¹⁹¹ Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář II. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 402.

¹⁹² V § 156 odst. 1 NOZ zákonodárce sice počítá s tím, že kolektivní orgán korporace běžně rozhoduje ve věcech korporace ve sboru a že se na nich usnáší na základě souhlasu většiny zúčastněných členů, ale zároveň zákonodárce v § 156 odst. 2 NOZ připouští rozdělit působnost kolektivního orgánu korporace dle konkrétních oborů, tedy i delegování obchodního vedení na určité členy orgánu. V takovém případě již nemusí rozhodovat daný kolektivní orgán v dané delegované věci ve sboru, jak obecně požaduje odstavec 1.

¹⁹³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 463.

je jednáním dovnitř obchodní korporace. Jedná se o „řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech“.¹⁹⁴ Pokorná dále doplňuje, že tam patří záležitosti plynoucí z obvyklého provozu společnosti¹⁹⁵ a další jednání, které je v zahraniční literatuře označováno jako tzv. „day-to-day business.“ S přihlédnutím k výše vyloženému obsahu obchodního vedení usuzují, že spolu s jednáním jménem společnosti na venek by docházelo bez delegace obchodního vedení ve obchodních korporacích se značným obratem a komplexní řídicí strukturou k přetížení jejího výkonného orgánu, což by vedlo ke snížené efektivitě, se kterou by společnost byla vedena a k eventuálnímu poklesu zisku dané společnosti. Pokud by vlastně statutární orgán mezi své členy či vedoucí zaměstnance korporace nedelegoval podle odbornosti obchodní vedení, nejednal by s řádnou péčí a jednal by proti zájmům společnosti, tedy by nespravoval a neřídil svoji korporaci s péčí řádného hospodáře, na základě které je povinen postupovat.¹⁹⁶

Je nutné, abychom si uvědomili, že samotné delegování třetí osoby obchodním vedením je zatíženo požadavkem péče řádného hospodáře. Pokud má tedy pověření obchodním vedením být v souladu s tímto požadavkem, musí člen statutárního orgánu splnit tři náležitosti: (1) řádná volba osoby (2) řádná součinnost a (3) řádná kontrola.¹⁹⁷

Nejprve je třeba vybrat osobu, na kterou bude člen statutárního orgánu obchodní korporace delegovat část obchodního vedení. Tato osoba musí být dostatečně kvalifikována na to, co jí má být svěřeno. Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR musíme přihlížet při výběru k „její odborné schopnosti, znalosti a způsobilosti svěřené úkoly řádně plnit.“¹⁹⁸ Jednatel, příp. i člen představenstva, se zproští odpovědnosti za porušení péče řádného hospodáře v případě první náležitosti, pokud prokáže, že zajistil vedení delegované agendy v nutném rozsahu kvalifikovaným odborníkem.¹⁹⁹ Příkladně výše uvedené můžeme demonstrovat na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci

¹⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.

¹⁹⁵ Pokorná, J., Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 437.

¹⁹⁶ Obdobně též Eliáš, K. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů, Bulletin advokacie, 2010, č. 9, s. 27.

¹⁹⁷ Josková, L. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost, Bulletin advokacie, 2014, č. 7 – 8, s. 48 a násl.; Řeháček, O. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti, Bulletin advokacie, 2008, č. 5, s. 22-23; Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006.

¹⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

¹⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99.

poskytování právních služeb pro akciovou společnost. Zde žalovaný uzavřel smlouvu o poskytování právních služeb s advokátkou jakožto profesionála schopného vyhodnotit právní aspekty daných záležitostí.²⁰⁰ Naplnil tedy požadavek odbornosti při výběru delegované osoby a po následném pochybení profesionála nemůže být na jednání daného jednatele, případně člena představenstva, nahlíženo jako na jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře, za předpokladu, že nevěděl o ničem, co by zdůvodňovalo pochyby o dostatečné kvalifikovanosti dané delegované osoby.²⁰¹

Ke splnění druhé náležitosti delegace je třeba, aby reprezentant společnosti vytvořil optimální podmínky pro vykonávání svěřené agendy delegovanou osobou a dané pověřené osobě při ní poskytoval součinnost.²⁰² Riedlová spolu s Mickovou dodávají, že je rovněž nutné poskytnout řádně vybrané osobě adekvátní podklady a informace.²⁰³

Jestliže představenstvo řádně vybralo vhodnou osobu pro delegaci, nezbaví se odpovědnosti za případné porušení požadavku péče řádného hospodáře při delegaci. Je totiž nutné, aby člen statutárního orgánu (statutární orgán) rovněž periodicky dohlížel nad výkonem delegované působnosti.²⁰⁴ Spolu s tímto požadavkem dohledu jakožto součástí povinnosti při delegaci jednat s péčí řádného hospodáře judikatura Nejvyššího soudu dále doplňuje, *že třeba dohlížet, zda „činnosti, které jsou vykonávány či zajišťovány představenstvem, byly prováděny s dobrou péčí, tedy ku prospěchu společnosti tak, aby nebyly poškozovány zájmy společnosti a jejich akcionářů, ale naopak, aby pro ni byly přínosné.“*²⁰⁵ Ostatní členové statutárního orgánu se totiž nemůžou jen slepě spolehnout na odborný úsudek delegované osoby při výkonu jí svěřené agendy.²⁰⁶ Souhlasím s Joskovou,²⁰⁷ že na reprezentanty obchodní korporace nelze mít přemrštěné nároky na jejich kontrolní povinnosti. Soudím, že by se členové statutárního orgánu korporace měli neustále obstarávat a udržovat znalosti a přehled o

---

²⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006.

²⁰³ Riedlová, M., Micková, M. Vybrané změny právní úpravy týkající se statutárních orgánů kapitálových společností od 1.1.2014, *Rekodifikační novinky*, 2012, č. 6, s. 8. Dostupné na WWW: <http://www.havelholasek.cz/images/stories/publikace/rekodifikacni_novinky_cz_2012_06.pdf>.

²⁰⁴ Eliáš, K. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů, *Bulletin advokacie*, 2010, č. 9, s. 27.

²⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

²⁰⁶ Řeháček, O. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti, *Bulletin advokacie*, 2008, č. 5, s. 23.

²⁰⁷ Josková, L. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost, *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7 – 8, s. 49.

podnikatelské činnosti korporace, aby mohli plnit své povinnosti včetně povinnosti kontroly.²⁰⁸ I když mohou důvěřovat kvalifikaci a čestnosti pověřené osoby do rozumné míry, nemohou se, jak již bylo řečeno, zbavit povinnosti kontroly, jejíž rozsah má vždy záviset na okolnostech konkrétního případu.²⁰⁹ Podle mého názoru by bylo optimální požadovat po ostatních členech statutárního orgánu vždy takovou úroveň kontroly, jakou by vykonával jiný rozumně pečlivý reprezentant ve stejné situaci, neboť každá obchodní korporace má svá specifika, kterým je nutno kontrolní činnost přizpůsobit.

Jak by se následně po odhalení skutečností důvodně vyvolávající pochybnosti o řádném výkonu svěřeného obchodního vedení měl dále postupovat? Josková²¹⁰ tvrdí, že kontrolující člen statutárního orgánu má tzv. „*právo intervence*“, tedy vyslovit své pochybnosti na zasedání představenstva, které pak může eventuálně rozhodnout o odebrání delegované agendy. Rozhodně by neměl kontrolující člen statutárního orgánu korporace zasahovat do komplexní odborné činnosti, čímž by jinak porušil povinnost jednat s péčí řádného hospodáře;²¹¹ ale měl by spíše sledovat výměnu osoby pověřené v rámci procesu delegace, který má právě mimo jiné předcházet činění neodborných rozhodnutí v rámci obchodního vedení.

3 Business Judgment Rule

3.1 Business Judgment Rule v České republice

Jelikož členové statutárního orgánu spravují a řídí kapitálovou obchodní korporaci, potřebují k tomu nezbytné pravomoci, na které jsou vázány povinnosti jednotlivých členů statutárního orgánu včetně povinnosti péče řádného hospodáře. Je nutné ovšem garantovat, že povinnosti, které zákonodárce na reprezentanty obchodní korporace uvaluje, nejsou příliš restriktivní vůči podnikatelské činnosti, kterou mají vykonávat. Od členů statutárního orgánu se očekává, že budou při řízení obchodní společnosti podstupovat kalkulované riziko, využívat mezer na trhu a využívat

---

²⁰⁸ Re Barings Plc (No 5) [1999] 1 B.C.L.C. 433.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Josková, Op. cit., sub. 206.

²¹¹ Štenglová, I. Ještě několik poznámek k zákonnému zastoupení obchodní společnosti či družstva členem statutárního orgánu, Obchodněprávní revue, 2009, č. 4, s. 102.

obchodní příležitosti. Již ze samotné podstaty podnikatelské činnosti vyplývá, že zdaleka ne každé obchodní rozhodnutí přinese obchodní korporaci prospěch. Je zde vždy přítomné riziko, že i po vyloženě optimálním rozhodovacím procesu může reprezentant zapříčinit své společnosti majetkovou či jinou škodu. Obchodní rozhodnutí proto mohou často vést k žalobám vůči členům statutárních orgánů obchodních korporací a k následnému soudnímu přezkumu. Zavedením pravidla podnikatelského úsudku ustanovením § 51 odst. 1 ZOK zákonodárce rozumně předešel negativním dopadům neomezeného ex post soudního přezkumu rozhodování reprezentantů společnosti a eventuálního ukládání povinnosti nahradit společnosti škodu. Bez pravidla podnikatelského úsudku²¹² byli vystaveni na pospas rozbouřenému moři. Kdežto po rekodifikaci soukromého práva mohou i reprezentanti českých obchodních korporací využít ochrany bezpečného přístavu, jež poskytuje *business judgment rule*, za předpokladu, že splní určité podmínky, jež zákon klade na rozhodovací proces.²¹³ Pravidlo podnikatelského úsudku dodá členům statutárních orgánů nezbytnou jistotu při správě a řízení společnosti, pokud naplní jeho podmínky.²¹⁴ Jistotu, že soudy budou při eventuálním přezkumu jeho rozhodnutí přihlížet k procesu, jež předchází podnikatelskému rozhodnutí a jeho ex ante znalostem. *Business judgment rule* rovněž předchází potlačování implementace inovativních a jiným rizikových projektů.²¹⁵ Souhlasím s názorem americké judikatury,²¹⁶ že je v zájmu obchodní společnosti riskovat všude tam, kde riziko implikuje velký prospěch pro společnost a neuspokojovat se s nerizikovým rozhodnutím přinášejícím malý prospěch pro společnost. Protože žádná moderní právní úprava obchodních korporací si nemůže dovolit, aby členové statutárního orgánu obchodní společnosti řídili společnost s vysokou averzí k riziku díky strachu z osobní odpovědnosti za škodu.²¹⁷ Dalším neopomenutelným efektem absence *business judgment rule* je, domnívám se, odmítavý postoj talentovaných kandidátů na post reprezentanta společnosti díky odstrašujícímu efektu striktních a

---

²¹² V *common law* jurisdikcích je pravidlo podnikatelského úsudku známé jako tzv. „*business judgment rule*“.

²¹³ Explanatory Memorandum to the Corporate Law Economic Reform Bill 1998, para 6.1. Dostupné z WWW: <<http://www.comlaw.gov.au/Details/C2004B00269/4d067ab3-13eb-484b-acfb-433d730b672f>>.

²¹⁴ Arsalidou, D. Objectivity vs Flexibility in Civil Law Jurisdictions and the Possible Introduction of the Business Judgment Rule in English Law, *Company Lawyer*, 2003, č. 24(8), s. 231.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ *Joy v North* 692 F.2d 880 (1982).

²¹⁷ Du Plessis, J. J. Open Sea or Safe Harbour? American, Australian and South African Business Judgment Rule Compared: Part 2, *Company Lawyer*, 2011, č. 32(12), s. 380.

neflexibilních povinností.²¹⁸ Výše zmíněné důvody sice stály za rozvojem pravidla podnikatelského úsudku ve Spojených státech amerických, Jihoafrické republice či Austrálii, považují je však velmi relevantní i pro českou úpravu, kde zcela obstojně obhajují zásadní krok zákonodárce zahrnout do zákona o obchodních korporacích právě *business judgment rule*.

Za klíčové novum po rekodifikaci soukromého práva proto považují přijetí pravidla podnikatelského úsudku v ustanovení § 51 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, které reflektuje potřebu vyřešení problematiky, jaká kritéria jsou optimální pro posouzení jednání členů výkonných orgánů obchodních korporací, zda je to pouze výsledek rozhodnutí nebo je tím kritériem i proces předcházející danému rozhodnutí. V předchozí úpravě obchodní zákoník žádnou úpravu *business judgment rule* neupravoval. Avšak určité náznaky tohoto pravidla lze pozorovat v judikatuře Nejvyššího soudu ČR. V případě se sp. zn. 29 Cdo 4276/2009 šlo o žalobu proti jednateři společnosti s ručením omezeným, kterému bylo vytýkáno neuplatnění pohledávek jeho obchodní korporace, čímž měl porušit povinnost péče řádného hospodáře a způsobit tak společnosti škodu. Při posuzování odpovědnosti jednatele za porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, potažmo za škodu tím způsobenou, soud nepřihlížel jako k primárnímu faktoru výsledku jeho rozhodnutí nevymoci pohledávku. Konstatoval, že samotné neuplatnění pohledávky neznamená porušení povinnosti spravovat a řídit společnost s péčí řádného hospodáře. Dle soudu je třeba přihlížet jednak k úspěšnosti vymožení pohledávky, jakož i k pravděpodobnosti vymožení dané pohledávky. Soud uzavřel, že jednatel má při rozhodování o využití pohledávky svého úsudku s přihlédnutím ke všem okolnostem případu.²¹⁹ Předseda senátu Šuk v dalším případě²²⁰ též akcentoval, že odpovědnost za škodu způsobenou porušením péče řádného hospodáře nastane v případě, že před rozhodnutím o vyplacení dividend představenstvo nezkontrolovalo, zda rozhodnutí valné hromady o výplatě dividend není v rozporu se zákonem. Nejvyšší soud tedy upozorňuje, že „člen představenstva odpovídá za řádný (v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře

---

²¹⁸ Srov. Arsalidou, D. Objectivity vs Flexibility in Civil Law Jurisdictions and the Possible Introduction of the Business Judgment Rule in English Law, *Company Lawyer*, 2003, č. 24(8), s. 231.

²¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.

²²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

*jsoucí) výkon funkce, nikoliv za výsledek své činnosti“.*²²¹ Uspokojí-li člen představenstva soud tím, že jednal s péčí řádného hospodáře a dospěl k rozhodnutí o vyplacení dividend řádně, neuloží mu soud povinnost nahradit škodu, i kdyby nějaká škoda následně vznikla.²²² Lze pozorovat v již ustálené judikatuře²²³ určité principy, na kterých stojí i jurisdikce, které již *business judgment rule* zavedly. Nicméně nemůžeme říci, že by zmínění judikatura Nejvyššího soudu ČR formovala kompaktní pravidlo podnikatelského úsudku, jak ho znají soudy ve Spojených státech amerických.

Zavedením pravidla podnikatelského úsudku do znění zákona o obchodních korporacích²²⁴ dal členům statutárních orgánů obchodních korporací jistotu, že správnost jejich podnikatelského úsudku a následky daných obchodních rozhodnutí nebudou přezkoumávány nekompetentními soudy za předpokladu, že proces předcházející rozhodnutí vyhověl zákonným požadavkům.²²⁵ Jinými slovy, pokud bude jednání reprezentantů obchodní korporace, jež vede k podnikatelskému rozhodnutí, řádné a *lege artis*, nebude reprezentant odpovědný za eventuální škodu zapříčiněnou daným rozhodnutím. Zákon o obchodních korporacích v § 51 odst. 1 formuluje pravidlo podnikatelského úsudku následovně: „*Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.*“ Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o upravení standardu povinné péče pro členy voleného orgánu obchodní korporace. Není tomu tak. *Business judgment rule* je standardem soudního přezkumu,²²⁶ který taxativně vyjmenovává požadavky na rozhodovací proces reprezentanta společnosti, jejichž naplnění bude soud vyhodnocovat.

Nikoliv každé jednání člena statutárního orgánu společnosti bude chráněno před přezkumem a odpovědností za eventuální škodu. Ochrany požívají pouze rozhodnutí podnikatelská. Jsou to rozhodnutí jednat nebo nejednat určitým způsobem, učiněná

---

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

²²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011; Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 29 Cdo 663/2013; Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.12.2013, sp. zn. 29 Cdo 4267/2011.

²²⁴ § 51 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

²²⁵ Judikatura státu Delaware si byla vědoma potřeby chránit a podporovat členy statutárního orgánu jako ty, kteří mají spravovat a řídit obchodní společnost a nedovolit přezkum správnosti podnikatelského úsudku soudům, které k takovému přezkumu nemají dostatečné dovednosti. Viz případ *Re The Walt Disney Company Derivative Litigation* 907 A.2d 693 (2005).

²²⁶ *Re The Walt Disney Company Derivative Litigation* 907 A.2d 693 (2005).

v rámci podnikatelské činnosti obchodní korporace.²²⁷ Takové rozhodnutí, které je mnohdy učiněno za informačního deficitu a s vědomím rizikovosti rozhodnutí.²²⁸ Dle mého názoru jsou to tudíž taková rozhodnutí, které přímo či nepřímo souvisí se ziskem společnosti. Podle Pokorné²²⁹ do množiny podnikatelských rozhodnutí nepatří taková rozhodnutí, která musel člen statutárního orgánu společnosti učinit na základě povinnosti mu uložené zákonem, stanovami, smlouvou o výkonu funkce či závaznými pokyny nebo jiná rozhodnutí, kde neměl dostatečnou volnost rozhodnout z vícero možných alternativ.

Po reprezentantovi se požaduje, aby rozhodoval na základě potřebných informací. Jaká úroveň informovanosti bude dostatečná? Vzhledem k podstatě rozhodovacího procesu je potřebné při posuzování úrovně informovanosti přihlížet k okolnostem konkrétního rozhodnutí, neboť jednotlivá podnikatelská rozhodnutí se liší v důležitosti pro společnost. Dále je nutno přihlížet k okolnostem daného rozhodnutí z toho důvodu, že musí často v společnosti jednat rychle a rozhodně, neboť se může mnohdy jednat o obchodní příležitost, jejíž využití je časově limitováno. Tímto však nelze ospravedlnit rozhodnutí bez toho, aby si prvně obstaral nezbytně nutné informace o rozhodnutí. Bude zcela jistě obtížné pro soud určit v daném případě hranici informovanosti. Ze zákonné dikce § 51 odst. 1 ZOK: „*v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně*“ je možné dle mého názoru dovést, že soud by měl užít objektivní test na to, zda v konkrétní situaci reprezentant obchodní korporace jednal informovaně. Soud musí porovnávat jeho úroveň informovanosti s tou, kterou by rozumný člen statutárního orgánu obchodní korporace považoval v konkrétní situaci za nezbytnou. Zda si opatřil vzhledem k okolnostem dostatečné množství informací k tomu, aby rozumně rozhodl o využití obchodní příležitosti a přitom nebyl mimořádně lhostejný k riziku plynoucí z neinformovaného rozhodnutí.²³⁰

---

²²⁷ Section 180(3) Corporations Act 2001.

²²⁸ Eisenberg, M. A., *The Divergence of Standards of Conduct and Standards of Review in Corporate Law*, Fordham Law Review, 1993, č. 62, s. 444.

²²⁹ Pokorná, J. in Pokorná, J., Holejšovský, J., Lasák, J., Pekárek, M. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 96.

²³⁰ Je potřebné hodnotit jednání reprezentanta za pomoci principu racionality, jak tvrdí Pokorná in Pokorná, J., Holejšovský, J., Lasák, J., Pekárek, M. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, s. 96.

Oproti české adaptaci požadavku informovanosti judikatura státu Delaware²³¹ požaduje, aby člen statutárního orgánu obchodní korporace získal před obchodním rozhodnutím všechny materiální informace, jež jim byli přístupné včas a bez nepřiměřeně nadměrného úsilí. Jinými slovy, ochrany pravidla podnikatelského úsudku nemůže požívat takový reprezentant společnosti, který by zamlčel či vědomě zanedbal obstarání informací, jež byly v daných okolnostech potřebné pro plně informované rozhodnutí.

Zákon²³² rovněž po členovi statutárního orgánu společnosti požaduje, aby jednal v obhajitelném zájmu obchodní společnosti. Termín „obhajitelný zájem“ autor nepovažuje za velmi šťastný. Zákonodárce se tímto právním pojmem odvrací od západního pojetí *business judgment rule*, které takový termín nezná.²³³ Jak úprava pravidla ve Spojených státech amerických, tak v Austrálii požaduje jednání v nejlepších zájmech společnosti.²³⁴ Nesouhlasím s Kožiakem,²³⁵ že požadavek nejlepšího zájmu společnosti je pro řízení společnosti příliš svazující. Nejlepší zájmy společnosti nelze vykládat s *ex post* znalostmi soudu, nýbrž s *ex ante* poznatky a okolnostmi, jež byly přítomny během rozhodovacího procesu onoho konkrétního reprezentanta obchodní korporace. Dle autora se požadavkem sledovat nejlepší zájmy společnosti se pouze vyžaduje, aby daný člen statutárního orgánu společnosti směřoval jeho jednání k dosažení co největšího prospěchu, jaký byl v době rozhodování možný. Domnívám se, že měl zákonodárce konzistentně adaptovat americké pravidlo podnikatelského úsudku a zanést do jeho zákonného znění požadavek jednat v nejlepších zájmech společnosti. Současně účinným zněním § 51 odst. 1 ZOK však zákonodárce vytvořil interpretační problém, jehož řešení ukáže jen budoucí rozhodnutí Nejvyššího soudu či případná novelizace.

Posledním ze tří faktorů pravidla podnikatelského úsudku je dobrá víra, jež se vztahuje jak k požadavku informovanosti, tak k obhajitelnému zájmu.²³⁶ Člen statutárního orgánu obchodní společnosti musí rozhodovat v dobré víře, že si před

---

²³¹ Smith v. Van Gorkom, 488 A.2d 858, 872 (Del. 1985).

²³² § 51 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

²³³ Srov. Aronson v. Lewis, 473 A.2d 805, 812 (Del. 1984); Section 180(2) Corporations Act 2001.

²³⁴ Tamtéž.

²³⁵ Kožiak, J. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách), Obchodněprávní revue, 2012, č. 4, s. 111.

²³⁶ Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář II. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 418.

samotným rozhodnutím obstaral potřebné množství informací a současně, že tím sleduje obhajitelný zájem korporace.²³⁷ Je ovšem klíčovou otázkou, jak soud určí, že reprezentant obchodní společnosti jednal v dobré víře. Jak jsem již zmínil, podnikatelská činnost má inherentní riziko nezdaru, a proto reprezentant společnosti nemůže být zcela averzní k riziku. To ovšem neznamená, že člen statutárního orgánu společnosti může být zcela lhostejný k potenciaální škodě. V dobré víře proto nebude dle názoru autora jednat v případě, kdy se jeho rozhodovací činnost stává de facto gamblingem s úspěchem společnosti. Tedy v případě, kdy reprezentant si bude vědom velmi nízké pravděpodobnosti úspěchu, ale i tak se rozhodne danou obchodní příležitostí využít. Člen představenstva, příp. jednatel, není investiční bankéř, který si může dovolit jít i do extrémních rizik s vidinou velkých zisků.

Pokud si člen statutárního orgánu přeje využít pohodlí bezpečného přístavu, jež mu pravidlo podnikatelského úsudku poskytuje, musí dle § 52 odst. 2 ZOK sám nést důkazní břemeno.²³⁸ Oproti tomu právní úprava *business judgment rule* státu Delaware pracuje s vyvratitelnou domněnkou, která ukládá důkazní břemeno žalobci.²³⁹ Uložíme-li důkazní břemeno na žalobce, zvýhodňujeme zde reprezentanta společnosti. S tímto by šlo po morální stránce, aby ten, který něco namítá, aby to též dokázal. Z praktického hlediska si však tento přístup nemůžeme dovolit vzhledem k informační asymetrii, která je mezi potenciaálním žalobcem a členem statutárního orgánu společnosti. Reprezentant společnosti je přeci mnohem lépe schopen dokázat, že splňuje požadavky kladené na jeho jednání pravidlem podnikatelského úsudku. Tím, že nese důkazní břemeno ho jen může motivovat k tomu, aby si vše řádně dokumentoval. Pokud by tomu však bylo opačně a důkazní břemeno by nesl žalobce, mělo by to efekt opačný. Reprezentanti by alibisticky zanedbávali řádnou dokumentaci rozhodovacího procesu s tím, kdyby jejich jednání nevyhovovalo zákonnému standardu, nebyli by odpovědní za případnou škodu, jež by společnost utrpěla. Takový stav by zcela jistě nebyl ani v zájmu společnosti, tedy i proti prospěchu akcionářů samotných. A proto jsem toho

---

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Srov. Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích, s. 24. Dostupná z WWW: < <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf> >; Kožiak, J. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách), *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 4, s. 112.

²³⁹ *Puma v. Marriott*, 283 A.2d 693, 695 (Del. Ch. 1971).

názoru, že se zde zákonodárce zachoval dobře, když se rozhodl neadoptovat americký koncept, kde důkazní břemeno nese žalobce.

Dalším prostředkem, kterým se reprezentant společnosti chránit před osobní odpovědností za škodu společnosti způsobenou jeho podnikatelským rozhodnutím, je pojištění odpovědnosti člena statutárního orgánu, známé ze Spojených států amerických jako tzv. *Directors and Officers Liability Insurance*. Společnost jej uzavře mj. pro případ, že reprezentant společnosti poruší povinnost vykonávat svojí funkci s náležitou péčí a nastane na straně reprezentanta odpovědnost za její porušení.²⁴⁰ V případě, že člen statutárního orgánu nejedná pečlivě a s potřebnými znalostmi, uhradí pojišťovna na základě D&O Insurance případné ztráty, jež společnost tímto utrpěla. Pojištění se často vztahuje pouze na nedbalost, nikoliv na hrubou nedbalost, podvod či trestnou činnost.²⁴¹ Společnost tak tímto může navázat na již v zákoně existující koncept podnikatelského úsudku obzvláště v případech, kdy je v jejím zájmu získat či si udržet talentované manažery, kteří se mohou obávat vzhledem k podstatě jejich funkce, že utrpí majetkovou škodu v případě, kdy zrovna perfektně neplní veškeré povinnosti.

Z výše uvedeného dovozují, že adaptace pravidla podnikatelského úsudku po vzoru Spojených států amerických je nepochybně krok správným směrem. České právní prostředí se tím stává v očích mezinárodních i domácích obchodních korporací soutěživým, protože podporuje manažery v nezbytném podstupování rizika bez toho, aby se obávali osobní odpovědnosti vždy, když mohou svým podnikatelským rozhodnutím způsobit škodu. Zavedení pravidla podnikatelského úsudku, věřím, napomůže k přilákání zahraničních obchodních korporací do České republiky, jakož i talentované manažery. Souhlasím proto s Kožiakem,²⁴² že přijetí *business judgment rule* zákonem o obchodních korporacích naznačuje posun práva obchodních společností k přístupu, který je praktický, podporuje efektivní management a tím i více vyhovuje potřebám trhu 21. století.

---

²⁴⁰ Paolini, A. Lending Sub-Prime and Advising on Financial Investments from a D&O Insurance Perspective D&O Insurance Perspective, *Journal of Business Law*, 2012, č. 5, s. 434.

²⁴¹ Tamtéž, s. 437.

²⁴² Kožiak, *Op. cit.*, sub. 235, s. 109.

3.2 Business Judgment Rule ve Velké Británii

V rámci rozvinutých západních ekonomik a jejich právu obchodních společností v posledních dekádách převládá trend adaptovat zákonem *business judgment rule* po vzoru Spojených států amerických, kde jeho základy položili zejména soudy ve státě Delaware. Nejedná se pouze o český zákon o obchodních korporacích.²⁴³ *Business judgment rule* adaptovaly rovněž právní systémy dříve sledující britský model, tedy Austrálie²⁴⁴ a Jihoafrická republika.²⁴⁵ Na vzdory tomuto globálnímu trendu se britská rekodifikační komise rozhodla nepřijmout americké pravidlo podnikatelského úsudku, neuzákonit jej v novém Companies Act 2006 a ponechat tak v platnosti už již 200 let fungující britský model založený na odmítavém přístupu soudů přezkoumávat obchodní rozhodnutí reprezentantů obchodních korporací.²⁴⁶ Komise považovala jako značně obtížné formulovat pravidlo podnikatelského úsudku bez toho, aby jej příliš neúžila nebo jej neudělala rigidním.²⁴⁷ Jako hlavní důvod pro adaptaci *business judgment rule* by komise považovala potencionální obavy reprezentantů obchodních společností z duálního objektivně subjektivního testu řádné péče.²⁴⁸ Po empirickém výzkumu dospěla k názoru, že reprezentanti obchodních korporací ve Velké Británii takové obavy z tohoto dvojího testu péče nemají a proto shledala adaptaci amerického pravidla podnikatelského úsudku jako neopodstatněnou.²⁴⁹

Počátkem, od kterého se začal rozvíjet odmítavý přístup soudů vůči přezkumu rozhodnutí členů volených orgánů obchodních korporací, je případ *Carlen v Drury*²⁵⁰ z roku 1812. Skupina společníků společnosti podala vůči manažerům žalobu namítající hrubou nedbalost a obzvláště špatné řízení společnosti. Lord kancléř Eldon poukázal na to, že podnikání bylo vykonáváno podle společenské smlouvy, se kterou osoby zakládající společnost souhlasily. Soud nebude zasahovat do vnitřních manažerských záležitostí společnosti, pokud lze věc efektivně vyřešit podle vnitřních pravidel

---

²⁴³ § 51 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

²⁴⁴ Section 180(2) Corporations Act 2001.

²⁴⁵ Section 91(2) Companies Bill 2007.

²⁴⁶ Law Commission and Scottish Law Commission, *Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a statement of duties* (Law Com. No. 261), 1999, London : Stationery Office, s. 53.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ (1812) 1 Ves & B 154, 35 ER 61.

společnosti. Pokud ovšem žalobce předem k plnému uspokojení soudu prokáže, že reprezentant porušuje závazky, která za společnost uzavírá nebo že zneužívá důvěry společníků a dále že nedbá zájmů společnosti, bude soud ochoten zasahovat do vnitřních manažerských záležitostí.²⁵¹ Lord Eldon připomenul, že to „není úlohou soudu u každé příležitosti převzít management každého divadla či pivovaru v království“.²⁵² Podmínka marného využití vnitřních prostředků nápravy k tomu, aby se soud vměšoval do vnitřních záležitostí společnosti, byla dále potvrzena v následných rozhodnutích²⁵³ bez toho, aby soudy dále rozvedly podmínky, za kterých soud nebude zasahovat do vnitřního rozhodování orgánů společnosti. Průlomovou změnou ve směřování diskuze se však stal rozsudek Lorda Cottona v případě Isle of Wight Railway Company v Tahourdin,²⁵⁴ kde se při svém odůvodnění pro nevměšování se do vnitřního rozhodování orgánů společnosti soustředil na pravomoci reprezentantů společnosti. „Členové volených orgánů obchodní korporace mají velké pravomoci a soud odmítá zasahovat do jejich managementu vnitřních záležitostí obchodní korporace, pokud budou vykonávat své pravomoci intra vires.“²⁵⁵ Myšlenka lorda Cottona je dále judikaturou rozvedena. Pokud bude reprezentant společnosti řádně vykonávat stanovami mu svěřené pravomoci v souladu s jejich účelem,²⁵⁶ nebude soud zpochybňovat jeho rozhodnutí.²⁵⁷ Jejich pravomoci musí být též vykonávány v zájmu společnosti a je čistě na úsudku reprezentanta společnosti, co bona fides považuje za zájem společnosti, nikoliv co soud považuje za zájem společnosti.²⁵⁸ Můžeme tedy spatřovat nechuť soudu nahrazovat rozhodování voleného orgánu obchodní korporace úsudkem soudu, jak mělo být zpětně rozhodnutí reprezentanta učiněno. Vedoucí autoritou se v rámci odmítavého přístupu soudů k přezkumu rozhodnutí reprezentantů obchodních korporací se stal případ Howard Smith v Ampol Petroleum²⁵⁹ z roku 1974. Lord Wilberforce výslovně odmítl, aby soud substituoval uvážení reprezentanta obchodní korporace svým vlastním nebo analyzoval správnost jeho rozhodnutí, pokud

---

²⁵¹ Carlen v Drury (1812) 1 Ves & B 154, 35 ER 61, s. 62.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Foss v Harbottle (1843) 67 ER 189; Mozley v Alston (1847) 41 ER 833.

²⁵⁴ (1883) 25 Ch.D. 320.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 330.

²⁵⁶ Nebude tedy vykonávat své pravomoci ultra vires.

²⁵⁷ Hoole v Great Western Railway Company (1867) 3 Ch. App. 262, s. 268; Re Smith and Fawcett Ltd. [1942] Ch. 304 (CA), s. 306.

²⁵⁸ Re Smith and Fawcett Ltd. [1942] Ch. 304 (CA), s. 306.

²⁵⁹ [1974] A.C. 821.

k němu daný reprezentant dospěl bona fide.²⁶⁰ Nelze se totiž odvolávat z manažerských rozhodnutí k soudu, aby přezkoumal jejich kvalitu nebo požadovat po soudu, aby působil jako dozorčí rada vůči statutárnímu orgánu určité obchodní korporace, pokud poctivě a v dobré víře dospěl k danému rozhodnutí, kdy vykonával svoji pravomoc *intra vires*.²⁶¹

Kdy jsou tedy soudy ochotny prolomit jejich odmítavý postoj k zasahování do rozhodování reprezentantů obchodních korporací? Za prvé, soud zasáhne v případě, že vnitřní prostředky k nápravě rozhodnutí voleného orgánu společnosti jsou neefektivní.²⁶² Za druhé, soud zasáhne do rozhodnutí orgánu obchodní společnosti, pokud dané rozhodnutí bylo přijato *ultra vires* či bylo dané rozhodnutí přijato zcela mimo dosah pravomoci toho určitého orgánu.²⁶³ Za třetí, soud může zasáhnout do záležitostí náležející do podnikatelského úsudku v případě, že je prokázána *mala fides* při jeho vykonávání.²⁶⁴ Za čtvrté, soud by zasáhl do vnitřního manažerského rozhodování, pokud by se prokázala nezákonnost, utlačování či podvod.²⁶⁵

Důvodů stojících za odmítavým postojem soudů k přezkumu vnitřních manažerských rozhodnutí volených orgánů obchodních korporací je několik. Na začátku vývoje tohoto pravidla se soudy obávaly toho, že pokud by příliš často zasahovaly do rozhodování reprezentantů obchodní společnosti, iniciovalo by to příliv žalob vůči jejich rozhodovací činnosti a byly by tak soudy zaplaveny vlnou soudních sporů.²⁶⁶

Dalším důvodem, proč soudy odmítají přehodnotit rozhodnutí managementu společnosti je nedostatek kvalifikace k nahrazování podnikatelského úsudku. Soudce Kirby v případě *Darvall v North Sydney Brick*²⁶⁷ konstatoval, že u členů voleného orgánu obchodní korporace lze opodstatněně očekávat, že budou mít o mnoho více

---

²⁶⁰ *Howard Smith v Ampol Petroleum Ltd.* [1974] A.C. 821, s. 832.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² *Carlen v Drury* (1812) 1 Ves & B 154, 35 ER 61, s. 62.

²⁶³ *Hoole v Great Western Railroad Co* (1867) 3 Ch. App. 262, s. 268.

²⁶⁴ *Devlin v Slough Estates Ltd.* [1983] B.C.L.C. 497 s. 503

²⁶⁵ *MacDougall v Gardiner* (1875) 1 Ch. D. 13 (CA), s.21-22.

²⁶⁶ *MacDougall v Gardiner* (1875) 1 Ch. D. 13 (CA), s. 25; *Lord v The Governor and Company of Copper Miners* (1848) 41 ER 1129, s. 1133.

²⁶⁷ (1989) 15 ACLR 230, s. 247.

znalostí, odborných dovedností a také nezbytného času k tomu, aby vyhodnotili, jaké rozhodnutí je v nejlepším zájmu společnosti.

Soudy odmítají hodnotit s ex ante znalostmi správnost rozhodnutí a nahrazovat rozhodnutí reprezentantů učiněných s ex ante vědomostmi. Avšak co se od nich na základě tohoto soudního přístupu vyžaduje, je analyzování stavu mysli, ve kterém reprezentanti byli při rozhodování a motivy, které je vedly k danému rozhodnutí. Je obtížné dokazovat v jakém stavu mysli reprezentant skutečně byl a co ho k rozhodnutí vedlo. Souhlasím s Du Plessisem,²⁶⁸ že soudy budou často zasahovat do rozhodnutí voleného orgánu obchodní společnosti pouze v případech, kdy je jejich jednání zcela očividně v rozporu s dobrou vírou či zcela zjevně jednali nepoctivě. V ostatních případech budou jednat v souladu s výše uvedenou judikaturou a užijí jeden z mnoha důvodů, proč nemohou zasahovat do vnitřních manažerských rozhodnutí reprezentantů obchodní korporace.

Vyloučením soudů z vyhodnocování toho, co je v souladu se zájmy společnosti by se na jednu stranu mohlo jevit jako rozumné z důvodu nedostatku odborných dovedností soudů determinovat zájem společnosti. Na druhou stranu však toto způsobuje, že investoři nedostanou potřebnou pomoc v případě, že se členové statutárního orgánu obchodní korporace skutečně odchýlí od svých povinností podporovat úspěch společnosti ke prospěchu jejich společníků.²⁶⁹

Pokud bychom měli po výše uvedeném výkladu posoudit, zda britská rekodifikační komise učinila správné rozhodnutí, když se rozhodla neadoptovat pravidlo podnikatelského úsudku, je třeba dle mého názoru uzavřít, že se jednalo o rozhodnutí správné. Odmítavý přístup britských soudů k přezkumu rozhodnutí reprezentantů obchodních korporací vychází stejně jako pravidlo podnikatelského úsudku z toho, že člen voleného orgánu obchodní společnosti musí při její správě a řízení využívat svůj podnikatelský úsudek, což nese riziko, že i rozhodnutí učiněné se vši pečlivostí může mít potenciál způsobit majetkové ztráty pro jeho společnost, což často může vést

---

²⁶⁸ Du Plessis, J. J. Directors' Duty to Use their Powers for Proper or Permissible Purposes, *South African Mercantile Law Journal*, 2004, č. 16(3), s. 324.

²⁶⁹ Davies, P. L. *Gowers and Davies' Principles of Modern Company Law*. London : Sweet and Maxwell, 2003, s. 389.

k žalobám proti danému reprezentantovi. Proti těmto žalobám jsou ve Spojených státech amerických a nově též v České republice chráněni právě pravidlem podnikatelského úsudku. Na druhou stranu z přístupu britských soudů vyvozují, že jejich model plní ty samé funkce, které plní právě ono *business judgment rule*. Uzákoněním pravidla podnikatelského úsudku do Companies Act 2006 by rovněž úplně znegovalo přes 200 let dlouhý vývoj britského odmítavého přístupu soudů k přezkumu vnitřních rozhodnutí orgánů obchodních společností a přineslo by uměle novum do britského práva obchodních společností.²⁷⁰

Na základě analýzy fungování britského modelu *business judgment rule* autor soudí, že zákonodárce se zcela správně rozhodl inspirovat se americkým modelem. Britský odmítavý přístup k vměšování se do podnikatelských rozhodnutí managementu obchodní korporace se do současné podoby dostal dvěstěletým vývojem přístupu britských soudů k zasahování do vnitřních manažerských záležitostí společnosti, který by dle názoru autora bylo obtížné přetavit do zákonného znění. Věřím, že inspirace americkým modelem přinese více právní jistoty než by přinesla adaptace britského modelu. O vhodnosti přetvoření amerického pravidla do zákonného znění svědčí i to, že jak Austrálie²⁷¹, tak Jihoafrická republika²⁷² nebo Německo²⁷³ se rozhodlo nikoliv pro britský model, nýbrž se rozhodlo pro přijetí *business judgment rule* pocházející ze Spojených států.

---

²⁷⁰ Rekodifikace práva obchodních společností do zákona Companies Act 2006 kodifikovala dosavadní soudní vývoj, kdežto přijetí *business judgment rule*, jež nemá kořeny v judikatuře, by znamenalo uměle vynucené uzákonění tohoto pravidla.

²⁷¹ s.180(2) Corporations Act 2001.

²⁷² Section 91(2) Companies Bill 2007.

²⁷³ § 93(1) Aktiengesetz.

Závěr

Za cíl diplomové práce jsem si stanovil pojednání o jednotlivých částech péče řádného hospodáře a to včetně pravidla podnikatelského úsudku. Dalším vytyčeným cílem této práce bylo navrhnout de lege ferenda úpravy určitých segmentů péče řádného hospodáře a poskytnout komparační pohled britského práva obchodních společností nejen na jednotlivé části péče řádného hospodáře, ale i seznámit akademickou obec s britským modelem business judgment rule.

Povinnost člena voleného orgánu kapitálové obchodní korporace není žádné novum pro české právo obchodních společností. Nelze však říci, že by rekodifikace soukromého práva nepřinesla dílčí úpravy tomuto právnímu institutu. Jedno velmi důležité novum, které rekodifikace povinnosti reprezentanta jednat s péčí řádného hospodáře přinesla, je pravidlo podnikatelského úsudku. Péče řádného hospodáře zůstává i po rekodifikaci nejdůležitější povinností, kterou člen voleného orgánu obchodní korporace má. Stejně důležitým se nyní stává i nový institut business judgment rule.

Česká právní úprava povinnosti reprezentantů společností jednat s péčí řádného hospodáře se rozděluje na dvě části, k čemuž jsem shodně s naukou dospěl z dikce ustanovení § 159 odst. 1 NOZ. První částí je povinnost náležité péče, tedy povinnost jednat pečlivě a s potřebnými znalostmi. Od reprezentanta obchodní korporace se neočekává, že bude odborníkem v určitém oboru. Bude dostatečné, když reprezentant bude mít schopnost rozeznat, kdy je potřebné si obstarat odborníka a též bude mít schopnost ho i kontrolovat. Tedy aby měl dostatek znalostí k tomu, aby odborníkům a jejich posudkům jen slepě nevěřil. Dedukuji, že požadavek odbornosti by byl na reprezentanta příliš striktní. Je vhodné, aby náležitá kvalita jeho péče byla taková, aby ho neomezovala v podstupování kalkulovaného rizika

Rekodifikací soukromého práva se pouze převzal již v českém právním řádu zavedený duální objektivně subjektivní standard péče. Objektivní část testu přihlíží k rozumně pečlivé osobě. Představuje smyšlenou racionálně jednající osobu, která má

obecné znalosti, dovednosti a zkušenosti, a která působí v té samé pozici jako testovaný reprezentant. Objektivní část testu poskytuje dolní laťku pro standard péče reprezentanta společnosti. Subjektivní část testu se aplikuje v případě, že posuzovaný člen voleného orgánu korporace má určité odborné znalosti či zkušenosti, kterých je vždy povinen užít. Subjektivní test může dolní laťku nastavenou objektivním kritériem pouze zvednout a nikoliv snížit. Vyvozují, že objektivní část testu je nevhodná z několika důvodů. Oproti rozvinutým kapitálovým trhům Spojených států, Velké Británie či Německa je pro český trh toto pravidlo nepotřebné. Není zde tak obtížné si obstarat většinu pro možné sesazení reprezentanta společnosti. Právní úprava by měla respektovat autonomii vůle akcionářů, resp. společníků. Proto přicházím k závěru, že by bylo vhodné adaptovat pouze subjektivní standard péče.

Ve Velké Británii není jedna povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, jak je tomu v České republice. Britské obchodní právo rozlišuje povinnost náležité péče (*duty of skill, care and diligence*) a na fiduciární povinnosti (*fiduciary duties*), které jsou založené na loajalitě. Účinný Companies Act 2006 zanesl do zákonného znění duální objektivně subjektivní standard péče. Rekodifikací práva obchodních společností se tak odrazila soudobá judikatura, které po rozhodnutích *Norman v Theodore Goddard* (1992) a *Re D'Jan of London Ltd* (1994) posunula standard péče od čistě subjektivního k duálnímu.

Ve Velké Británii se rovněž nevyžaduje, aby členové volených orgánu obchodních společností byli odborníci v oboru práva, marketingu či účetnictví. Shodně s českou právní úpravou očekávají od reprezentanta schopnost rozeznat, kdy na dané jednání nestačí a musí věc delegovat jinému. Tato delegace ho však nezbavuje odpovědnosti a musí delegovanou osobu monitorovat.

Došel jsem k závěru, že čistě subjektivní standard péče pro rozvinutý kapitálový trh Velké Británie na rozdíl od České republiky vhodný není.

Druhou nezbytným segmentem povinností vykonávat funkci reprezentanta s péčí řádného hospodáře je povinnost jednat s nezbytnou loajalitou. Povinnost náležité péče a povinnost loajality považují za dvě rovnocenné složky péče řádného hospodáře. Zájem společnosti, kterým se má při managementu korporace řídit, je podle českých soudů

zájmem akcionářů jako celku. Nepracují s jinou skupinou subjektů, kteří by jej ztělesňovali. Členové voleného orgánu společnosti mají sledovat hlavně ziskovost korporace.

Z povinnosti jednat v zájmu společnosti vyvozují další odvozené povinnosti, kterými jsou reprezentanti vázáni. Jedná se o zákaz konkurence, povinnost zachovávat mlčenlivost a pravidla o střetu zájmů.

Zákaz konkurence se skládá z několika taxativně vyjmenovaných případů. Reprezentantovi je zakázáno podnikat a zneužívat obchodní příležitosti, jež náleží společnosti. Tento zákaz je podmíněn požadavkem, že dané podnikání a zneužívané obchodní příležitosti musí spadat do předmětu podnikání, který je možné objasnit na základě obchodního rejstříku a zápisu v obchodním rejstříku. Vždy však bude nutné přihlídnout k faktické činnosti, neboť formálně může podnikat podle identicky znějícího podnikatelského oprávnění, ale ve skutečnosti podnikají na jiném produktovém trhu. Reprezentantovi společnosti je rovněž zakázáno vykonávat současně i funkci člena statutárního orgánu odlišné obchodní společnosti, protože jinak by byla jeho manažerská činnost ovlivněna povinností řídit se zájmy vícero společností a dále by zde bylo riziko, že v té druhé společnosti by použil v rozporu z povinností loajality vnitřní podnikatelské postupy. Zákaz konkurenčního jednání lze nově prolomit, pokud konkurenční případ oznámí. Tato výjimka ze zákazu konkurence je krokem k pragmatičnosti a racionalitě obchodního práva, neboť i ze zákona konkurenční jednání nemusí společníkům škodit. Škodlivost pro společnost by měli dle autora posuzovat hlavně samotní společníci.

Člen voleného orgánu společností musí zachovávat mlčenlivost jak vůči třetím osobám stojícím mimo společnost, tak hlavně vůči jejich volitelům²⁷⁴, kterým může být za zvolení zavázán. Jedná se o striktní povinnost, která se týká jak obchodního tajemství, tak i jiných informací mající potenciál uškodit společnosti.

Ekvivalentem povinnosti loajality ve Velké Británii jsou fiduciářské povinnosti (*fiduciary duties*), které jsou oproti české povinnosti loajality o mnoho detailněji

---

²⁷⁴ Autor má na mysli akcionáře, resp. společníky společnosti.

propracované napříč dvousetletým vývojem v judikatuře. Jednak obsahují mnoho povinností, které vyčerpávajícím způsobem chrání nejlepší zájmy společnosti, díky čemuž by mohla být zdrojem inspirace pro českou nauku. Britským soudům postačí, že reprezentant v dobré víře věřil, že jeho jednání bylo v zájmu společnosti. Zákaz konkurence, povinnost mlčenlivosti a pravidla o střetu zájmů Companies Act 2006 upravuje jiným způsobem, ale dostává se v porovnání se zákonem o obchodních korporacích k téměř shodnému výsledku. Ve světle britských fiduciárních povinností spatřuji nejasnosti, jaké obchodní příležitosti pokrývá ustanovení v § 441 odst. 1 ZOK. Při určení, zda danou obchodní příležitost může pro sebe či jiného využít by nemělo záležet na momentální schopnosti společnosti danou příležitost využít, zda se o příležitosti reprezentant dozvěděl ve svém volném čase. Rovněž by dané ustanovení mělo postihnout takové příležitosti, o kterých se sice dozvěděl během výkonu funkce, ale využil je po promyšleném odchodu z funkce.

Přicházím k závěru, že české soudy a nauka se nedostatečně soustředí na otázku, k jakým skupinám osob či jiným hlediskům má reprezentant přihlížet při loajálním jednání. Doporučuji proto adaptovat britskou zásadu *enlightened shareholder value*, který ukládá reprezentantům společnosti primárně přihlížet k zájmům společníků jako celku, ale zároveň určuje sekundárně přihlížet k zájmům vyjmenovaných stakeholderů a k dalším hlediskům. Věřím, že pomocí této zásady dosáhne společnost vyšší hodnoty na trhu a zároveň bude společníkům přinášet vyšší a stabilní prospěch.

Nedostatek pozornosti je v odborné literatuře věnováno povinnosti péče řádného hospodáře členů kontrolních orgánů obchodních společností. Vzhledem k převažující kontrolní funkci dozorčí rady bychom měli pro její členy institut péče řádného hospodáře upravit. Od členů dozorčí rady se neočekává odvážný výkon funkce, ale spíše zdrženlivost a rozvážnost z důvodu regulace rizika vznikající skrze činnost statutárního orgánu. Pokud jsem nesouhlasil s objektivní částí testu náležité péče, tak bych u dozorčího orgánu objektivně subjektivní test péče ponechal, neboť dozorčí orgán je strážcem náležitého managementu a zájmů společnosti, a proto je v zájmu společníků, aby dozorčí rada vykonávala svojí funkci na vyšší úrovni a profesionálně.

Institut péče řádného hospodáře od statutárního orgánu očekává, že bude delegovat obchodní vedení. Je možné, že pokud by tak neučinil, docházelo by k jeho zahlcení a poklesu efektivity managementu společnosti. Pouhou delegací obchodního vedení na odborníka však institutu péče řádného hospodáře plně nevyhoví. Je povinen jí poskytnout řádnou součinnost, ale hlavně jí řádně kontrolovat. Tato řádná kontrola by měla být posuzována objektivně. Pouze v případě důvodných pochybností o odborné činnosti delegovaného by měl statutární orgán intervenovat.

Přijetí pravidla podnikatelského úsudku do českého obchodního práva je bez pochyb velkým přínosem. České právní prostředí se tímto pragmatickým pravidlem stává více konkurence schopným v očích talentovaných manažerů, kteří se již nemusí obávat všudypřítomné hrozby osobní odpovědnosti za škodu, kterou byť sebelepším rozhodovacím procesem své obchodní společnosti přivodil. Chrání reprezentanta obchodní společnosti před příliš přísnými požadavky na úroveň jeho péče. Podporuje ho být v případě odvážným manažerem na vzdor riziku. Člen statutárního orgánu však není investiční bankéř. Nesmí podstupovat extrémní rizika hraničící s gamblingem. Chráněny jsou pouze rozhodnutí podnikatelská, která spadají do podnikatelské činnosti. Tato rozhodnutí musí být informovaná. Zda jednal reprezentant informovaně, třeba posuzovat pomocí objektivního testu. Současně jimi musí dle mého názoru sledovat nejlepší možný zájem společnosti.

Britský koncept plnicí úlohu pravidla podnikatelského úsudku je založen na odmítavém přístupu soudů k zasahování do podnikatelského úsudku členů volených orgánů obchodních korporací. Soudy nebude zasahovat do manažerských rozhodnutí reprezentantů, pokud je učinil v dobré víře a *intra vires*. Britské soudy budou ochotny zasahovat do rozhodování volených orgánů obchodních korporací pouze v takových situacích, kdy rozhodnutí byla zcela zjevně učiněna ve zlé víře či *ultra vires*. Judikatura obhájí svůj odmítavý postoj k přezkumu s tím, že tak předchází lavině žalob vůči reprezentantům společnosti. Britské soudy si uvědomují, že nejsou dostatečně vybaveny k tomu, aby nahrazovali jejich podnikatelský úsudek. Zabraňují tím přezkoumávat podnikatelská rozhodnutí s výhodou *ex ante* informací.

Seznam zkratek

CA 2006	Companies Act 2006
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
o.z.o.	Zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský.
v.z.o.	Zákon č. 1/1863 z. ř., všeobecný obchodní zákoník.
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Seznam použité literatury a jiných zdrojů

Monografie

BARTOŠEK, M. Encyklopedie římského práva, 2. přepracov. vyd. Praha : Academia, 1994. ISBN 80-200-0243-X.

BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.

CAHN, A., DONALD, D. Comparative Company Law: Text and Cases on the Laws Governing Corporations in Germany, the UK and the USA, Cambridge : Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-76873-3.

ČERNÁ, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-164-1.

DAVIES, P. L. Gowers and Davies' Principles of Modern Company Law. London : Sweet and Maxwell, 2003. ISBN 0-421-78810-0.

DĚDIČ, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. Praha : POLYGON, 2002. ISBN 80-7273-071-1.

DIGNAM, A., LOWRY, J. Company Law, 6. vyd., Oxford : Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-957701-9.

ELIÁŠ, K. a kol. Kurz obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva, 6. vyd., Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-048-5.

ELIÁŠ, K. a kol. Obchodní zákoník, Praktické poznámkové vydání, Praha : Linde, 2004. ISBN 80-7201-475-7.

FREEMAN, E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. London : Pitman, 1984. ISBN 0273019139.

FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN, C. Mayson, French & Ryan on Company Law. 28. Vydání. Oxford : Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-960900-0.

HANNIGAN, B. Company Law, 3. vyd., Oxford : Oxford University Press, 2012. ISBN

HAVEL, B. Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací, Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-87284-11-7.

- PARKINSON, J., GAMBLE, A. KELLY, G. (eds.). The Political Economy of the Company, Oxford : Hart Publishing, 2000. ISBN 978-1-84113-120-7.
- LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář I. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích, Komentář II. díl. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1- 654). Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
- POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kol. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-475-9.
- POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN 978-80-7357-491-8.
- ROUČEK, F., SEDLÁČEK J. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 5. Praha : Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-90-6.
- ŘEHÁČEK, O. Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-346-2.
- SOHM, R. The Institutes of Roman Law, London : Forgotten Books, 2013. ISBN 978-1313017947.
- SOMMER, O. Učebnice soukromého práva římského. II. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-616-5.
- SVEJKOVSKÝ a kol. Právnícké osoby v novém občanském zákoníku, 1. vyd., Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-445-2.
- ŠTENGLOVÁ, I. a kol. Obchodní zákoník, 13. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-354-7.
- ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek 1. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-370-8.
- ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F. KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3.

VÍTEK, J. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností, Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-862-6.

Odborné články

ABRAR, M. Fiduciary duties and investor protection in corporate law of Pakistan, *Company Lawyer* (2014), č. 35(5), s. 146.

ARSALIDOU, D. Objectivity vs Flexibility in Civil Law Jurisdictions and the Possible Introduction of the Business Judgment Rule in English Law, *Company Lawyer*, 2003, č. 24(8), s. 228.

BEJČEK, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností, *Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 613.

ČECH, P. K Zákazu zneužití vnitřních (inside) informací, resp. k povinnosti mlčenlivosti člena orgánu akciové společnosti, *Jurisprudence*, 2006, č. 1 s. 38.

ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality, *Právní rádce*, 2007, č. 3, s. 3.

DIGNAM, A. *Hicks & Goo's Cases & Materials on Company Law*, 7.vyd., 2011, Oxford : Oxford University Press. ISBN 978-0-19-956429-3.

DU PLESSIS, J. J. Directors' Duty to Use their Powers for Proper or Permissible Purposes, *South African Mercantile Law Journal*, 2004, č. 16(3), s. 308

DU PLESSIS, J. J. Open Sea or Safe Harbour? American, Australian and South African Business Judgment Rule Compared: Part 2, *Company Lawyer*, 2011, č. 32(12), s. 377.

EISENBERG, M. A., The Divergence of Standards of Conduct and Standards of Review in Corporate Law, *Fordham Law Review*, 1993, č. 62, s. 437.

ELIÁŠ, K. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů, *Bulletin advokacie*, 2010, č. 9, s. 25.

HADJINESTOROS, M. Exploitation of business opportunities: how the UK courts ensure that directors remain loyal to their companies, *International Company and Commercial Law Review* (2008), č. 19(2), s. 70.

HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci, *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 9, s. 250.

HICKS, A. Directors' liability for management errors, *Law Quarterly Review*, 1994, č. 110(Jul), s. 390.

- JOSKOVÁ, L. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost, *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7 – 8, s. 46.
- KARMEL, R. Implications of the Stakeholder Model, *George Washington Law Review*, 1993, č. 61, s. 1156.
- KEAY, A. Ascertaining the Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model, *Modern Law Review*, 2008, č. 71, s. 663.
- KERSHAW, D. Does it matter how the law thinks about corporate opportunities?, *Legal Studies* (2005), č. 25(4), s. 533.
- KOŽIAK, J. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách), *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 4, s. 108.
- KRTOUŠOVÁ, L. Péče řádného hospodáře: odpovídá britskému konceptu duty of care, skilil and dilligence, *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 10., s. 277.
- LEE, R. In Search of the Nature and Function of Fiduciary Loyalty: Some Observations on Conaglen's Analysis (2007) 27(2) *Oxford Journal of Legal Studies*, s. 327.
- MACEY, J. Fiduciary duties as residual claims: Obligations to Nonshareholder Constituencies from a Theory of the Firm Perspective, *Cornell Law Review*, 1999, s. 1266.
- ORTS, E. The Ecomplexity and Legitimacy of Corporate Law, *Washington and Lee Law Review*, 1993, č. 50, s. 1565.
- PAOLINI, A. Lending Sub-Prime and Advising on Financial Investments from a D&O Insurance Perspective D&O Insurance Perspective, *Journal of Business Law*, 2012, č. 5, s. 432.
- REED, R. Company Directors – Collective or Functional Responsibility, *Company Lawyer*, 2006, č. 27(6), s. 170.
- ŘEHÁČEK, O. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti, *Bulletin advokacie*, 2008, č. 5, s. 22.
- ŠTENGLOVÁ, I. Ještě několik poznámek k zákonnému zastoupení obchodní společnosti či družstva členem statutárního orgánu, *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 4, s. 102.
- VAN DER WEIDE, M. Against Fiduciary Duties to Corporate Stakeholders, *Delaware Journal of Corporate Law*, 1996, č. 21, s. 27.

Judikatura

A) Česká republika

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 8 Tdo 222/2006.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Cdo 1662/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2007 sp. zn. 6 Tdo 168/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.3.2008 sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.12.2013, sp. zn. 29 Cdo 4267/2011.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 29 Cdo 663/2013.

B) Velká Británie

Aberdeen rly v Blaikie Brothers [1943-60] All E.R. Rep. 249.
Bhullar v Bhullar [2003] 2 BCLC 241.
Boardman v Phipps [1967] 2 A.C. 46.
Bray v Ford [1896] AC 44.
Bristol & West Building Society v Mothew (t/a Stapley & Co) [1998] Ch. 1, CA (Civ Div) 18.
Carlen v Drury (1812) 1 Ves & B 154, 35 ER 61.
CMS Dolphin Ltd v Simonet [2002] B.C.C. 623.

Colin Gwyer and Associates Ltd v London Wharf (Limehouse) Ltd [2002] EWHC 2748 (Ch).

Darvall v North Sydney Brick (1989) 15 ACLR 230.

Devlin v Slough Estates Ltd. [1983] B.C.L.C. 497.

Dovey v Cory [1901] AC 477.

Dume v English (1874) L.R. 18 Eq. 524.

Foss v Harbottle (1843) 67 ER 189.

Gaiman v National Association for Mental Health [1971] Ch. 317.

Hawkes v Cuddy [2009] EWCA Civ 291.

Hely-Hutchinson v Brayhead Ltd [1968] 1 QB 549 CA (CA Div).

Hoole v Great Western Railway Company (1867) 3 Ch. App. 262.

Howard Smith v Ampol Petroleum Ltd. [1974] A.C. 821.

Industrial Development Consultants Ltd v Cooley [1972] 1 WLR 443.

Isle of Wight Railway Company v Tahourdin (1883) 25 Ch.D. 320.

Item Software (UK) Ltd v Fassihi [2004] EWCA Civ 1244.

J J Harrison (Properties) Ltd v Harrison [2001] EWCA Civ 1467.

Lord v The Governor and Company of Copper Miners (1848) 41 ER 1129.

MacDougall v Gardiner (1875) 1 Ch. D. 13 (CA).

Mozley v Alston (1847) 41 ER 833.

Multinational Gas and Petrochemical Co v Multinational Gas and Petrochemical Services Ltd [1983] Ch 258.

Overend Gurney & Co. v Gibbs [1872] LR 5 HL 480.

Norman v Theodore Goddard [1992] BBC 14.

Re Brazilian Rubber Plantations and Estates Ltd. 1 Ch. 425.

Re City Equitable Fire Insurance Co Ltd [1925] Ch 407.

Re D'Jan of London Ltd [1993] BCC 646.

Re Smith and Fawcett Ltd. [1942] Ch. 304 (CA).

Re Southern Counties Fresh Food [2008] EWHC 2810 Ch.

Regal (Hastings) v Gulliver [1942] 1 All ER 378.

Regentcrest plc v Cohen [2001] 2 B.C.L.C. 80.

Secretary of State for Trade and Industry v Baker (Re Barings) (No. 5) [1999] 1 B.C.L.C. 433

Shuttleworth v Cox Brothers and Co. (Maidenhead) Ltd. (1927) 2 KB 9.

Pavlides v Jensen 1956 Ch. 565.

Turnquand v Marshall (1869) 4 Ch. App. 366.

Western Finance Co Ltd v Tasker Enterprises [1979] 106 DLR (3d) 81.

West Mercia Safetywear Ltd v Dodd [1988] B.C.L.C. 250.

C) Spojené státy americké

Aronson v. Lewis, 473 A.2d 805 (Del. 1984)

Gronbow Grobow v. Perot, 526 A.2d 914 (Del. Ch. 1987).

Moran v. Household International, 490 A.2d 1059 (Del. Ch. 1985).

Puma v. Marriott, 283 A.2d 693 (Del. Ch. 1971).

Re The Walt Disney Company Derivative Litigation 907 A.2d 693 (2005).

Sinclair Oil Corp. V. Levien, 280 A.2d 717 (Del. 1971).

Smith v. Van Gorkom, 488 A.2d 858 (Del. 1985).

D) Austrálie

Metropolitan Life Assurance Co Ltd v Ure (1923) 33 C.L.R. 199.

E) Soudní dvůr EU

Rozsudek ze dne 22. 11. 2005, Kund Gronggaard, C-384/02, Sb. rozh., s. I-09939.

Právní předpisy

A) Česká republika

Nařízení č. 175/1899 z. ř., akciový regulativ.

Zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský.

Zákon č. 1/1863 z. ř., všeobecný obchodní zákoník.

Zákon č. 58/1906, o společnostech s ručením obmezeným.

Zákon č. 239/1924 Sb. z. a n. o vkladních knížkách (listech), akciových bankách a o revisi bankovních ústavů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

B) Zahraniční

Aktiengesetz 2005, ve znění pozdějších předpisů.

Companies Act 2006, ve znění pozdějších předpisů.

Corporations Act 2001, ve znění pozdějších předpisů.

Companies Bill 2007, ve znění pozdějších předpisů.

Insolvency Act 1986, ve znění pozdějších předpisů.

Internet

Companies Act 2006 Explanatory Notes. Section 172. Dostupné z WWW: <
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/notes/division/6/2> >.

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích, s. 24. Dostupná z WWW:
<<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf> >.

Explanatory Memorandum to the Corporate Law Economic Reform Bill 1998.
Dostupné z WWW: <<http://www.comlaw.gov.au/Details/C2004B00269/4d067ab3-13eb-484b-acfb-433d730b672f>
>.

Keay, A. Tackling the Issue of the Corporate Objective: An Analysis of the United Kingdom's 'Enlightened Shareholder Value Approach', Sydney Law Review, 2007, č. 29, 577. Dostupný z WWW: <http://sydney.edu.au/law/slr/previous.shtml>.

Law Commission and Scottish Law Commission, Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a statement of duties (Law Com. No. 261), 1999, London : Stationery Office. Dostupné z WWW:
http://lawcommission.justice.gov.uk/docs/lc261_Company_Directors.pdf.

Lord Millett, Directors's duties in the context of complex international finance, Cayman Island One Day Seminar Papers, 2009, s. 10. Dostupné z WWW:
<https://insol.org/Cayman%20Islands/Papers/Tab%205%20Directors%20duties.pdf>.

Riedlová, M., Micková, M. Vybrané změny právní úpravy týkající se statutárních orgánů kapitálových společností od 1.1.2014, Rekodifikační novinky, 2012, č. 6, s. 8. Dostupné na WWW: <

http://www.havelholasek.cz/images/stories/publikace/rekodifikacni_novinky_cz_2012_06.pdf>.

ABSTRAKT V ČESKÉM JAZYCE

Povinnost péče řádného hospodáře člena voleného orgánu kapitálové obchodní společnosti

Cílem této práce je rozbor všech segmentů povinnosti péče řádného hospodáře členů volených orgánů obchodních korporací a z něj vycházející *de lege ferenda* úprava dílčích částí této povinnosti. Dalším záměrem bylo analyzovat nové pravidlo podnikatelského úsudku a prezentovat odlišný britský model pravidla podnikatelského úsudku. Pro porovnání používám při rozboru ekvivalentní právní úpravu v britském právu obchodních společností. Diplomová práce se skládá ze tří kapitol.

První kapitola poukazuje na historický původ institutu péče řádného v římském právu a v rakouském všeobecném občanském zákoníku.

Druhou kapitolu tvoří pět podkapitol. První podkapitola přibližuje, kde nastaly změny po rekodifikaci soukromého práva. Druhá podkapitola se zabývá povinnou péčí jakožto jednu ze dvou částí povinnosti péče řádného hospodáře. Nejdříve se analyzuje očekávané péče. Poté se pozornost ubírá k standardu péče řádného hospodáře a jak se testuje. Po kritickém rozboru práce navrhuje *de lege ferenda* test náležité péče. První podkapitolu uzavírá výklad britské povinnosti péče a její možnou aplikovatelnost na českou právní úpravu. Třetí podkapitola pokrývá povinnost loajality včetně od ní odvozených povinností mlčenlivosti a zákazu konkurence. Na závěr tato podkapitola přináší pojednání o britském přístupu k povinnosti reprezentanta společnosti jednat loajálně a prezentuje možné modifikace či doplnění českého modelu. Čtvrtou podkapitolou autor ubírá pozornost ke možným odlišnostem institutu péče řádného hospodáře pro kontrolní orgán společnosti. V páté podkapitole je přiblížena problematika delegace obchodního vedení v rámci statutárního orgánu společnosti a její soulad s povinností péče řádného hospodáře.

Třetí kapitola nejdříve provádí rozbor nového pravidla podnikatelského úsudku a objasňuje, proč byla jeho adaptace zákonem o obchodních korporacích tak klíčová. Dále prezentuje alternativní britský přístup k institutu *business judgment rule* proto, aby poskytla odborné veřejnosti odlišný zdroj inspirace pro budoucí interpretaci pravidla podnikatelského úsudku.

ABSTRACT IN ENGLISH

The purpose of this paper is to analyse all segments of the duty of due managerial care of member of an elective body of a limited company and propose *de lege ferenda* approach to segments of the duty. Another goal of this master's thesis was to examine new business judgment rule and present an alternative British model of the rule. To provide a comparative approach the paper utilizes the British company law approach.

The first chapter introduces the origin of the duty of due managerial care, in particular its roots in Roman law and Austrian civil code.

The second chapter is divided into five subchapters. The first subchapter highlights the recent changes to the duty of due managerial care after recodification of private law. The second subchapter examines duty of care as one of two integral parts of the duty of due managerial care. Firstly, it analyzes the quality of care expected of directors. Secondly, it focuses on the test for determination of necessary standard of care. Thirdly, following a critical examination of the test for determination of a standard of care, the paper suggests *de lege ferenda* test of due care. Finally, the first subchapter considers the British duty of care, skill and diligence. The third subchapter covers the duty of loyalty including duties derived from it and presents fiduciary duties as an alternative to the Czech duty of loyalty for purposes of modifying the Czech approach to the duty of loyalty. The fourth subchapter highlights possible differences between duties of non-executive directors and executive directors regarding the duty of due care. The fifth subchapter focuses on the issue of directors' delegation of powers and its compliance with the duty of due managerial care.

The third chapter contains two subchapters. The first subchapter analyzes the new business judgment rule in the Czech Corporations Act of 2012 and what were the possible reasons for adopting the rule. The second subchapter presents an alternative approach to the Czech business judgment rule in a form of reluctance of British courts to interfere with internal management matters of companies.

Klíčová slova:

Péče řádného hospodáře, povinnost náležitě péče, povinnost loajality, pravidlo podnikatelského úsudku.

Key words:

Duty of care, duty of loyalty, fiduciary duties, business judgment rule, directors' duties.